MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any VI. Núm. 296 - Barcelona, dijous, 4 d'octubre de 1934

organitza un viatge a la U. R. S. S. Vegi's l'anunci a la pàgina 5.

Jaume Carner, home normal

No havent conegut de tracte l'illustre català suara passat de la vida i enemics dels procediments artificials d'emplenar buits d'informació, com són ara enciclopèdies i articles mortuoris, on és glossada a bastament la línia exterior de l'existència de Jaume Carner i Romeu, i on el lector que en sigui curiós podrà poar tota aquesta sort de notícies, preferim comentar el relleu que per a un home del carrer podia tenir aquesta figura tan racial, tant, que al primer cop d'ull qualsevol català una mica observador en podria dir una pila de coses.

Com a bon català, posseia, sota un aspecte quadrat de sentit pràctic, una gran dosi d'idealisme que queia en dos vessants: l'un de candor i l'altre de clarividència. La seva consciència simple en féu un gran advocat, de solucions clares, amb aquest do de no embolicar les coses que distingeix el bon pràctic del dret del picaplets lamentable i grotescament eixerit.

La seva visió lúcida primer el dugué al convenciment de la impossibilitat de resoldre el plet de la nostra terra d'altra forma que en República. Era republicà per convenciment i per sentiment catalanista. Naturalment, a la curta els fets no li donaren la raó. D'altres més fantasiosos que no pas ell, i amb anomenada de més pràctics en els trencacolls de la política, el dugueren, empenyent-lo enfora, cap al cercle restringit de les activitats professionals i dintre el domini de les activitats econòmiques. Fins que, per un cop de teatre que sorprengué a tothom llevat d'ell, s'enderrocà el fals sistema de la Monarquia constitucional espanyola, esdevingué la República i, a la vegada, el recomençament de la vida política de la Catalunya retrobada. Llavors, automàticament, ressorgí la personalitat política de l'illustre finat.

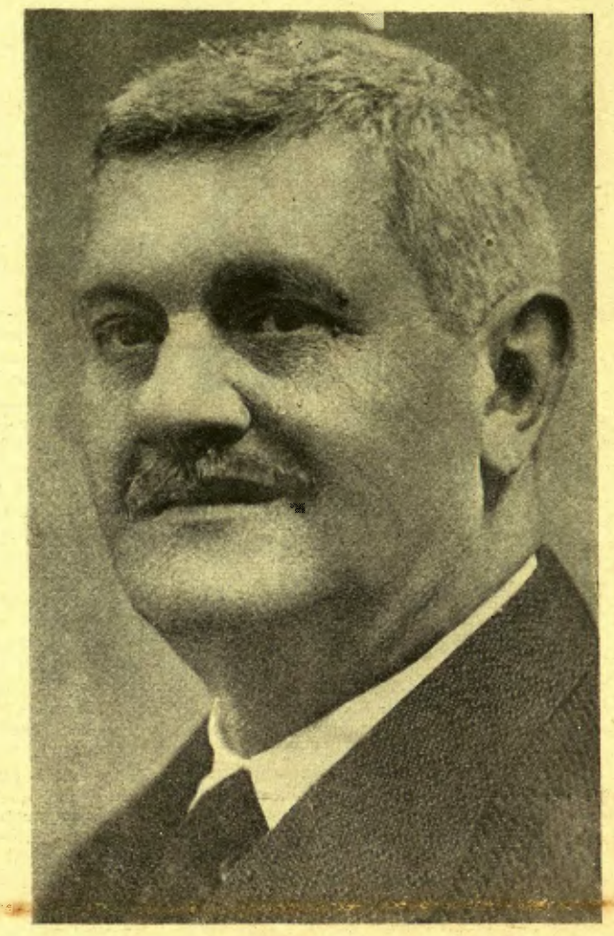

Jaume Carner i Romeu

Ell i tots els que es trobaven en un cas anàleg feren un gran servei a les causes de Catalunya i la República. La proclamació de la República, com tots els fenòmens alluvials, fecunds però terribles, duia els seus grans d'or barrejats amb força de terregada i calia evitar que tots els seus valors nobles restessin colgats sota una sorra tumultuària. Després de l'hora necessària de colpir, venia, amb la mateixa necessitat, la de refer i crear. Però molts dels elements de combat revolucionari, qui per temperament, qui, simplement, perquè no havia estat sinó un ferment d'agitació sense principis, no eren persones idònies a la tasca. Per a ésser útil en aquells instants no n'hi havia prou amb el fervor; calia la ilustració i la coneixença dels afers i les possibilitats.

Jaume Carner no vacillà a acudir a la crida del moment. Sacrificà tots els avantatges d'una posició prestigiosa i es donà a la pàtria. Sabia, certament, que duia a terme un sacrifici tant més gran que no tenia esclat. Es més: quan es lliurava a la crítica dels adversaris i a les impaciències d'uns amics que per força havien de comparar la velocitat del llamp que deixà fulminada la Monarquia amb l'obligada lentitud de la tasca de reconstrucció i creació revolucionàries.

Però no dubtà ni un instant i amb el seu braó característic es posà tot ell a la feina. Primer, al govern de Catalunya, ajudant la confecció de l'Estatut; després, al govern de la República. Dia sí i l'altre també, feia la seva revolució per Catalunya i la República. I no fou pas eixorca la seva tasca: al ministeri, guanyant-se la confiança dels seus components més hostils a la nostra causa, avançà considerablement la labor preparatòria del traspàs de serveis. I, si observem la seva activitat pel cantó no gens indiferent de la consolidació de la República, hi veurem tota una labor imponent d'ordenació financera i pressupostària auxiliades per un prestigi i un crèdit personal considerables. Una característica de la seva feina ministerial, que es troba arreu de les seves activitats, fou la senzillesa i l'absència de fantasia. Per això féu treball de profit.

El destí, però, que li deixà gustar les primícies de la victòria, li'n llevà el fruit amb grapa violenta i tràgica. La mort coronà i en cert sentit esmenà les injustícies del destí. Es increible que una gran ànima com la seva no sentís el traspàs com una gran alliberança.

Jaume Carner realitzà en vida allò que ha d'ésser el polític d'esquerra. Dreturer, senzill, auster; no el bohemi trempat que s'ha produït amb massa freqüència a les nostres latituds i que no és més que un reaccionari sense cabals.

La seva brillant situació dins el món dels negocis no li donà mai temptacions d'esmerçar-se dins el laberint de l'especulació ni de l'aferisme.

I és que tenia una ànima de patrici que mai no sap veure en els avantatges de la vida i en els honors rebuts, altra cosa que un signe d'estar obligat per deures més aspres i peremptoris. Pocs com ell han respirat aquest aire de dignitat ciutadana, de noblesa civil.

ROSSEND LLATES

Els Dijous Blancs

La tornada

Al pis, tancat tot l'estiu, hi ha gran trasbals. En arribar-hi amb baguls i maletès, la família corre a airejar-lo i a fer-hi una neteja de primera intenció. La mestressa ha tret, d'una revolada, de damunt la taula del menjador, uns plats sospectes que el marit utilitzà un dia que es veié obligat a romandre a ciutat per un afer inajornable; ha escombrat, horroritzada, un munt de cigarretes a mig fumar de la cambra de treball i ha espolsat el rebedor:

—No fóra res l'anar-se'n, si no fos el tornar!

Mentrestant, les noies són a la galeria reconeixent els indrets amables i estenent les peces de roba arrugades durant el trajecte.

—Oh, mira els cactus, quina crescuda que han fet!

—Sort de mi — respon el pare.

La serventa allarga un sobrecarta a la senyora i aquesta llegeix: «Pedagògica Sòcrates. — Batxillerat, Comerç, Oposicions; Secció especial de Primera Ensenyança i Preparatòria per a ingrés a l'Institut i Escola de Comerç, per a ambdós sexes, amb sala d'estudis separada. — Ingrés i estudis a la Universitat. — Per tal d'atendre degudament totes les assignatures que s'expliquen en els diferents ensenyaments que es donen en aquesta Pedagògica, sense aglomeració d'alumnes en una mateixa classe i amb la precisa divisió que, àdhuc per a una mateixa assignatura, exigeixen els programes diversos dels diferents centres docents, aquesta Pedagògica compta amb nombrós personal de professors, tots ells titulars, d'aptitud i competència notòries...»

—Què penses fer amb les nenes, aquest curs?

—Això, això. Què penses fer? també et pregunto jo.

En el rostre dels cònjuges es dibuixa una preocupació punyent. El film de les jornades estivals, massa ateses, passa ràpid per llur imaginació: la platja de moda; la piscina remorejant de nedadors i dansaires, on les filles han desvetllat ja cert apetit; els tes al casino; els luxosos vestits de nit; les reunions, amb partides de bridge, als jardins de la ciutat; les competicions de golf; la pista de tennis...

Donant el braç a la recança, el remordiment empaita, jocós, les bestioles immortalitzades per La Fontaine i, per tal d'esclafar, mentalment, la cigala cantaire i la formiga feinera, l'esposa sollicita de la biblioteca el suport de la Sophie de Jean-Jacques Rousseau:

«Cultivar en les dones les qualitats de l'home i negligir les que els són pròpies, és treballar visiblement en llur perjudici. Les astutes ho veuen massa bé per a deixar-s'hi enganyar; provant d'usurpar els nostres avantatges, no abandonen pas els llurs... Creieu-me, mare judiciosa, no feu de la vostra filla un home com cal, desmentint així la naturalesa; feu-ne una dona com cal...»

Després, per contrapès, acut a Fenelon, amb De l'éducation des Filles:

«Com que la vostra filla mostra un esperit massa avançat, prou obert i amb facilitat i penetració, temo per a ella l'afició a l'esperit enginyós i a un excés de curiositat vana i perillosa... Les dones són més apassionades encara per a l'agençament de l'esperit que no pas del cos. Les que són capaces d'estudi, i que esperen distingir-se així, s'afanyen més pels seus llibres que per als seus abillaments...»

A la desficiosa lectora, el cap li bull. Les noies se li acosten per a comunicar-li una illusió reverdida:

—Mamà, no havíem pensat a dir-te que al collegi, aquest any, han fet uniformes d'hivern nous, amb molts plecs a les faldilles i una gran llaçada al pit!

S.

MIRADOR INDISCRET

La tornada de la Lliga

La tornada dels diputats de la Lliga al Parlament de Catalunya hauria d'ésser ressenyada totalment en aquesta secció, més que en el *Diari de Sessions*.

El diàleg Lluís Companys-Duran i Ventosa adquirí contundències polèmiques definitives. Per exemple:

Duran. — Expliqueu-nos tot el que ha passat durant la nostra absència del Parlament. Per què heu homenatjat el senyor Badia? Què hi ha de la Llei de Contractes de Conreus?

Companys. — Primer digueu-nos, vosaltres, els motius pels quals torneu al Parlament.

Duran. — Ah, no us els direm pas. Us vam dir per què ens en vam retirar? Doncs tampoc no us direm perquè hi tornem.

Aquesta resposta del senyor Duran i Ventosa és rigorosament certa.

* * *

El senyor Duran i Ventosa s'allargà una bona estona, en el seu discurs, en consideracions sobre el silenci, l'eficàcia del silenci en política — que no és per dir-ho del senyor Cambó, evidentment! — etcètera.

Un diputat de la majoria va interrompre:

—Senyor Duran i Ventosa, això de la *política del silencio* és lerrouxisme clavat!

Els diputats entre bastidors

Per cert que aquest diputat, el senyor Cunillera, sol interrompre molt poc. Es un xicot tímid. Seu darrera el banc del govern. Té una veu més aviat prima. Engega quatre paraules i resta ben arrupit en el seu escó. Això desorienta, sovint, el diputat interromput, que es pensa que les paraules han sortit del banc dels consellers.

El diputat senyor Riera deia, en parlar de les interrupcions d'aquest diputat que ell mateix es classifica de cinquena categoria:

—Quan s'interromp s'ha de donar la cara, com jo i com En Canturri, i cridar ben alt, que tothom ho senti.

Després el senyor Cunillera es venjava així d'aquestes coses que diu d'ell el senyor Riera:

—Hi ha homes que, en temps de revolució, farien més servei morts que vius. Amb una còrpora de cent-vint quilos, podrien servir de parapet als combatents.

Però resulta que aquesta frase no és original del senyor Cunillera, sinó del nostre amic Pere Comes, magistrat del Tribunal de Cassació. Així ho conta el senyor Riera a l'Ateneu. El senyor Pere Comes se l'aplicava ell mateix, i al senyor Riera. Tot per demostrar que el diputat senyor Cunillera no té vivacitat.

Els escolta-discursos de Cambó

El poeta J. B.ª Solervicens, amb aquell excés de zel que el caracteritza, ocupava, divendres passat, una butaca de primera fila a la conferència de Cambó.

Tenia les mans creuades damunt la panxa, que ja comença a ésser respectable, i assentia, mig somnolent, a tots els finals de frase de l'illustre amic del seu diari.

Un repòrter dels més vells de Barcelona l'observava detingudament i deia:

—Veieu aquell tipus? S'assembla a tots els socis de la Lliga que he vist escoltant conferències de Cambó, de trenta anys ençà. No se n'atipen mai. I és curiós: tots fan la mateixa pinta, quan escolten.

Entre els espectadors

A la presidència de l'acte del Palau de la Música Catalana hi havia, al costat del senyor Cambó, els senyors de sempre: Ventosa i Calvell, Duran i Ventosa... i el senyor Solà de Cañizares.

Un espectador que no era de la Lliga comentava:

—Són els mateixos homes de sempre. Són, aquests senyors, com uns propietaris de la raó social: «Treinta años de catalanismo».

Hauríem volgut advertir al nostre company espectador que amb el senyor Solà de Cañizares serien, en tot cas, «treinta años y pico» — en castellà, d'acord amb el fervor espanyolista del conferenciant —, però una mala mirada d'un pronoi ens va cohibir.

* * *

En el mateix acte vam sentir alguns comentaris molt divertits sobre una personalitat que seia al costat del senyor Solà de Cañizares. El diàleg anava a càrrec d'unes senyoretes.

—*Es que* — deia una — *yo no sé, pero la Lliga encuentro que no tiene tono. Ves aquel señor que está al lado del señor Solá de Cañizares? ¿Quién es? Parece un chino feo.*

Al costat del senyor Solà hi havia el senyor Pellicena i Camacho. Estiguin tranquilles aquestes dues senyoretes primmirades. El senyor Pellicena no és xinès, sinó filipí, que no és ben bé el mateix, encara que sigui de molt a prop.

Tècnica i organització

A la conferència d'En Cambó, abans de començar, els altaveus repetien en tots els tons: «Un, dos, tres, quatre, cinc, sis, set, vuit, nou, deu... Un, dos, tres, quatre, cinc, sis set, vuit, nou, deu...» tal com s'acostuma.

Els conspicus de la Lliga no s'hi veien de contents:

—Això és organització!

Però quan l'embadaliment arribà al caire de l'èxtasi fou en llançar, per dues vegades, aquest advertiment, suggerit per la guàrdia urbana:

«Els propietaris dels automòbils números 14893, 24047, 53592 i 53882 són pregats de treure'ls del lloc on els han deixat, puix que destorben la circulació.»

—Noi, no sé com s'ho fan; mira que portar al cap dels dits fins aquests petits detalls! — exclamà un regidor forà.

Carn al llop

Com sempre, el públic que anà a escoltar el líder lligaire era compost d'elements ben heterogenis, i això es podia observar en els aplaudiments que, segons l'atac, sorgien d'una clapa determinada.

Quan Cambó declarà que demanarà que es tregui l'ordre públic a la Generalitat, si aquesta no canvia d'actitud en un termini d'uns quants dies, el centre de la graonada prorrompé en una mena de deliri que féu girar el cap als del davant, tot desconcertats, oi més en sentir els crits que en pervenien:

—*Bravo, bravo, bravo! Así se habla!*

—Massa s'engresquen! — mormolà, recelós, un botiguer del carrer de Petritxol.

Un desmemoriat

Josep Pla, a *La Veu del Diumenge* es queixa que en plena República hagi de menjar, a Madrid, *cocido, repollo* i *olla podrida*.

Un redactor neòfit del diari lligaire comentava el fet al jardí de l'Ateneu Barcelonès:

—M'estranyen aquests planys. No era en plena monarquia que En Pla havia d'aprofitar les calces d'En Figueras Dotti?

El boc i el B. O. C.

Josep Santpere, el popular actor, ha inaugurat la present temporada del teatre Espanyol amb un vodevil francès vertit al català sota el nom d'*El Boc*.

A la fatxada del teatre, grosses lletres lluminoses anuncien la dita obra i el nom del director de la companyia.

Un ciutadà d'aquells, potser, que sempre baden, potser mal intencionat, va dir en llegir el reclam lluminós:

—Té! No sabia que En Santpere s'hagués fet del Bloc Obrer i Camperol.

Mutisme

Jocs Florals a Sans. Els poetes guanyadors, vestits de les festes, pugen a l'estrada a rebre el premi i a llegir la composició distingida enmig dels aplaudiments del públic.

Al novellista Miquel Llor li han premiat un conte... però no puja ell a recollir el premi, sinó un apoderat seu, diguem-ne. Aquest, molt correcte, fa una gran reverència a la reina de la festa, a la qual besa la mà, reparteix altres inclinacions igualment correctes i profundes al jurat, a les autoritats, al públic que aplaudeix, i, ja redreçat, baixa de l'estrada sense haver dit ni una sola paraula (naturalment, no havia pas de llegir el conte).

Un del públic, mal informat i decebut, comenta:

—Això és un Llor mut.

Sensibilitat

Dissabte darrer, a l'Ateneu Català Republicà del districte VI tingué lloc l'acte inaugural dels cursos populars 1934-35 i de la Biblioteca B. C. Aribau. Hi parlaren el doctor Pumarola, En Duran i Reynals i En Nicolau d'Olwer, amb aquella característica manera de cadascú.

En acabar, un obrer passà entre els grups de comentaristes, tot exclamant:

—Quin home, quin home!

—Què voleu dir?

—Aquest Nicolau! Sabeu? Es com aquell vinet clar que quan el beveu sembla que no us faci res, però us retorna!

Coses de caçadors

A Terrassa hi ha constituïda una colla de caçadors batejada amb el nom de la Colla de la Generalitat. Els components d'aquest grup utilitzen, a manera de pseudònim, els noms dels principals consellers. Demés del President, hi ha En Dencàs, En Gassol, En Martí Esteve i (no ens expliquem l'exabrupte) l'Anguera de Sojo.

Diumenge passat, de tots aquests caçadors, el que tingué un dia més afortunat matant conills fou el pretès Anguera. Els companys ho justificaven d'aquesta manera:

—Ja no hauries d'ésser (?) l'Anguera de Sojo perquè tot et sortís com una *Ceda*...

Aquests historiadors!

Emerencià Roig i Raventós, en el seu llibre recent *Sitges dels nostres avis*, escriu: «Una nota digna d'ésser esmentada és que la cerveseria del Cau Ferrat fou el lloc d'inspiració d'escriptors de fama, entre ells Diego Ruiz i Santiago Rossinyol. El distingit publicista castellà, en la quietud del saló del segon pis del cafè, i mirant de cara al mar, escrivia articles parlant de Sitges per a diaris i periòdics de Madrid. També en aquest lloc escriví l'obra titulada *El Blanco Refugio*.» (Vol dir *Blanco Refugio*.)

El fet és, però, que aquesta obra no fou escrita a la cerveseria Cau Ferrat, que tancà les seves portes l'any 1908, segons el mateix Roig esmenta, sinó al Pavelló de Mar, almenys bona part d'ella, i pels volts de 1913, any de l'edició.

—Es veu que al bon Emerencià no li ve de cinc ni de deu anys! — remarcà un pintor suburenc.

—Això és tant com ignorar que ha existit l'Escola Mediterrània — conclogué un escriptor d'aquell extingit cenacle.

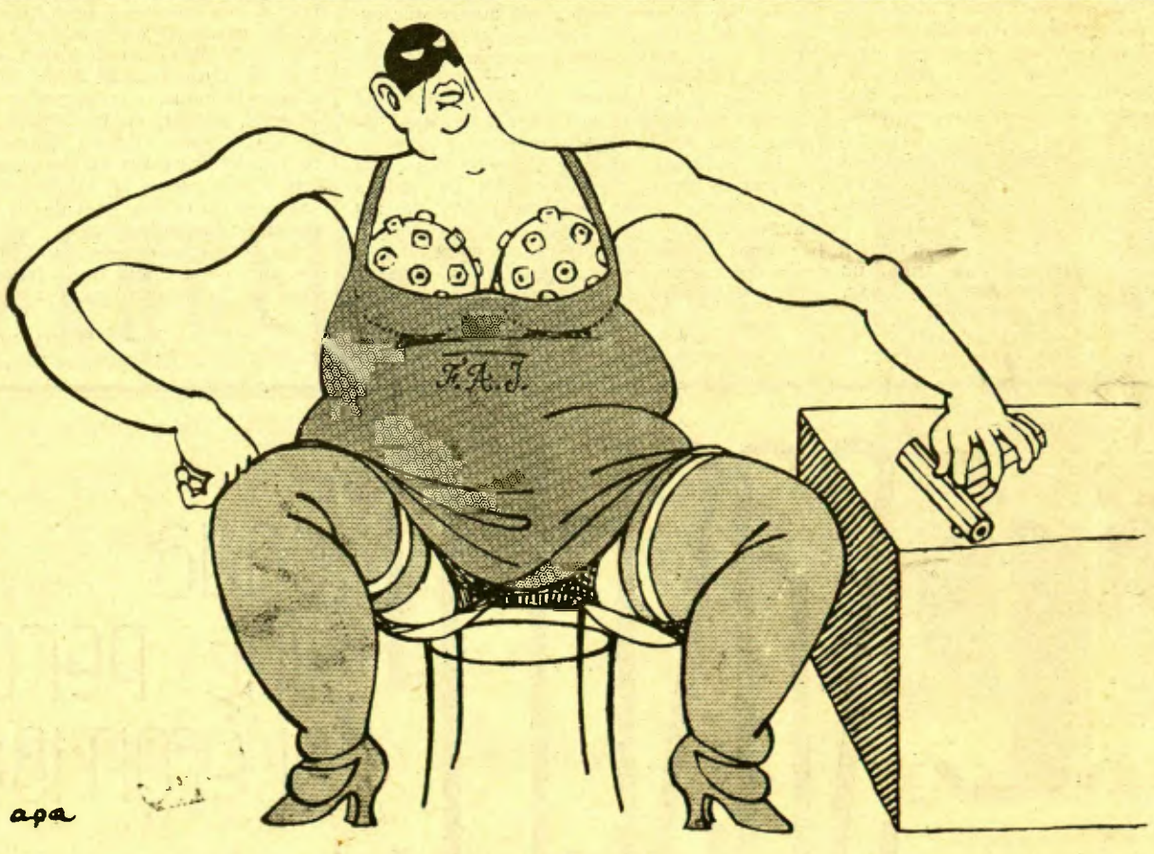

LA CRISI

—Que governi la C. E. D. A.... Té tota la nostra confiança.

CURSES DE LLEBRERS

Una nit al Kennel Club

Gairebé al final de la Diagonal, vora de la barriada de les Corts — barriada tradicionalment esportiva —, hi ha els terrenys del canòdrom que sembla anar a la davantera, si més no en matèria de selecció de públic, de tots els clubs organitzats per a l'explotació de les curses de llebrers: el Kennel Club.

—Ja veurà quina diferència de *personal* en aquest canòdrom — ens augura el taxista que ens hi acompanya.

Maria de la Mercè Serra, amb «Dukie», guanyador de la Copa Hotel Orient

Però no tindrem ocasió d'establir comparacions ni de mesurar fins a quin punt és de justa i equilibrada l'opinió del nostre taxista, tota vegada que ens manca el pelegrinatge pels altres canòdroms barcelonins.

El que sí podem afirmar sense temor a rectificacions ni atenuants, és que l'entrada del Kennel, a la nit, no és pas un prodigi d'il·luminació.

Un estol de sense-feina es precipiten a obrir-nos la porta del taxi amb una humilitat que sols atenuarà la propina, passem per la taquilla i ara els peus fan cruixir la sorra de les petites avingudes del club ombrejades de xiprers retallats i altres filigranes de jardineria. Preciseu una forta olor, una penetrant olor de terra humida i vegetació mullada. S'acosta a cada passa una mica més el compàs populatxer de *Los Claveles* servit per un altaveu encarat cap a la porta d'entrada. Ací i allà, com una exòtica fruita dels jardins, oscil·len, mogudes per aquest ventet del fi de setembre, les bombetes de la il·luminació. Aspecte de parc d'atraccions pacífic, de parc d'atraccions cansat. Us costa de renunciar a la idea del soroll metàl·lic d'unes muntanyes russes imaginàries, a l'oli escandalosament irritant de la barraca de xurros, a les trompetes ingènuament inflades de la barraca dels fenòmens... Tanmateix, si no fossin els lladrucs dels llebrers empresonats esperant torn per a córrer a la pista, el Kennel Club no us acabaria de semblar un canòdrom. Però adagis vells afirmen que les aparences enganyen, i aquesta és, en veritat, la nostra realitat d'aquest moment.

I heus ací la pista: un estadi de Montjuïc miniaturitzat, amb cert parentiu, les seves tribunes, amb les del club blau-grana. El trajecte que recorren els llebrers, naturalment, està cercat de tela metàl·lica per ambdues bandes. Gairebé a frec dels filaments metàl·lics que actuen de paret interior i a una alçada d'uns dos pams de terra, apareix el rival mecànic d'aquesta disputa eternament desigual: la llebre mecànica, per cert imitada amb una economia de detalls capaç de desenganyar-vos per complet sobre les dots de privilegiats observadors que s'atribueix als individus de la raça canina.

El públic es divideix únicament en dues categories: el de tribuna i el de *pelouse* general. Al revés d'altres espectacles a l'aire lliure i competicions esportives, el públic més abundant sempre és el de tribuna. Aquest està constituït en la seva majoria per gent encuriosida, turistes, matrimonis joves, jugadors del que sigui, caçadors, noctàmbuls, *gigolos*, senyores amb una cèdula feta a mida, i uns quants *catedráticos* que cada dia esdevenen més fàcilment arxivables dins la memòria agitada del personal del canòdrom. De les tribunes surten les apostes atrevides i espectaculars, aquelles que tant us poden fer tornar a casa a cavall de les cames com al costat d'una dama que tindrà la gentilesa d'acceptar-vos tots els quilòmetres de taxi que calgui a través dels camins que voregen el monestir de Pedralbes. (L'aterratge, imprescindiblement, tindrà lloc a la Plaça del Teatre.)

El públic de la general es pot dir que no comprèn matisos: hi destaca, amb un tant per cent aclaparant, el guardapols grisenc del taxista. El fet d'haver-los concedit l'empresa entrada gratuita hi ha contribuït enormement, i avui dia la gent de Barcelona que pot fer pronòstics més segurs sobre les possibilitats d'un llebrer determinat són els taxistes. Els coneixen la rapidesa de les cames com si els haguessin lubrificat i retenen llurs noms amb el mateix interès que s'aprenen el nom de la darrera marca de bugies. Els sentiu discutir de gossos amb aquella camaraderia peculiar en els treballadors del volant:

—*Staviski*, el 5, avui donarà una sorpresa. Ahir va clavar pallissa al *Certain Marvel* i això que va arrencar amb desavantatge.

—Doncs jo provaré amb la *Blackie*, que diumenge va fer el primer. Es una gossa que es porta l'oli.

L'altaveu, que fins ara escampava per l'ambient silenciós del club — ai las! als canòdroms no hi ha crits ni aplaudiments — les notes de *Los Gavilanes*, ara reclama atenció del públic i anuncia que es va a procedir a l'acte del pesatge dels llebrers. S'obre una porta i per un passadís inclinat descendeixen els sis gossos que han de pendre part a la cursa, subjectats respectivament amb una corda de cuiro pels sis empleats de pista del club. L'acte del pesatge, el qual és seguit de la col·locació dels gossos al seu compartiment de preparació (*paddok*), adquireix una distinció cinematogràfica. Sota la llum lletosa dels focus elèctrics, els empleats, amb llurs bates blanques engalonades de vermell, els pantalons crem i les gorres de plat blanques i vermelles, semblen uns personatges escapats d'un *sketch* musical d'una revista de la Warner Bros. I per una llei d'habitud que els *blues* de l'altaveu encara fan creure més irrefutable, trobeu terriblement desencisador que aquells sis uniformats personatges no baixin a la pista a presentar unes discretes evolucions coreogràfiques.

El pes dels llebrers oscil·la entre 18 i 25 quilos. Els colors predominants són el negre amb blanc, l'atigrat i el canyella. A observar que la fotogènia del gos sol influir d'una manera considerable a l'hora de les apostes.

—He apostat deu pessetes a favor de la *Scrag Rambler* perquè hi tinc molta fe — deia una senyora de les tribunes, literalment convençuda.

—Però que l'has vista mai córrer aquesta bèstia? — objectà la veu escèptica del marit.

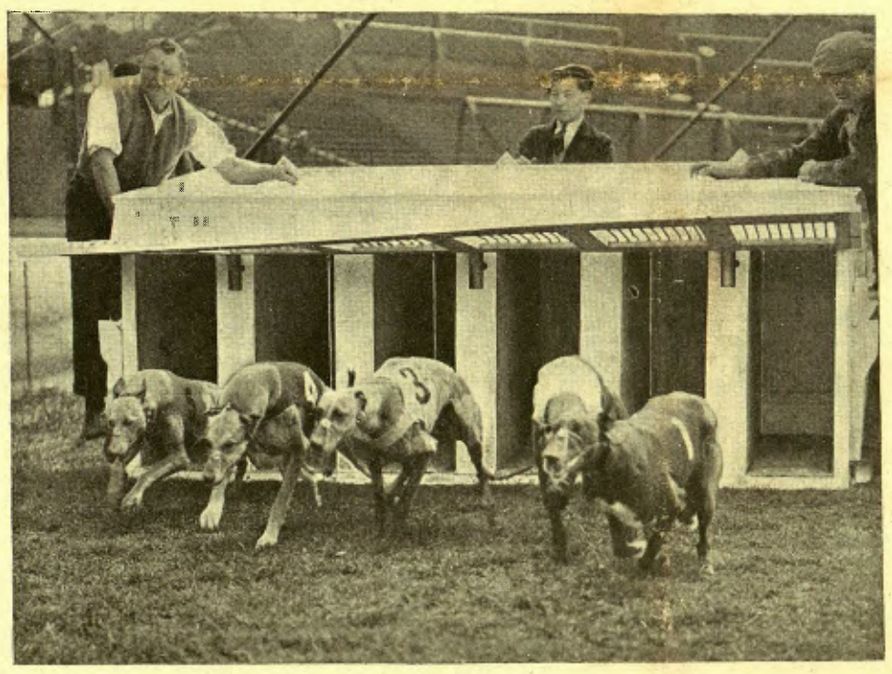

La sortida de la cursa

—No, Ramon; però és una gossa atigrada moníssima.

Després del pesatge — els gossos es situen damunt de la bàscula amb l'aplom d'un boxador experimentat — hom els posa un morrió de cuiro i una manteleta de color amb el número ben visible.

Les poques veus que remoregen pel club s'apaguen de sobte. S'acosta el moment de la cursa. Els llums de la pista acaben d'encendre's ràpidament. A les taquilles de les apostes hi ha un ritme de moneda relativament constant. Papers de colors a les mans. La gent s'asseu. Algú s'ho pren tan seriosament que àdhuc apunta i fa càlculs.

Els empleats de pista, en filera i sempre amb música de jazz amenitzant la cerimònia, avancen pausadament per la pista portant un concursant al capdavall de la corda fins arribar davant de les tribunes i la llotja dels jutges i comissaris de curses.

Un senyor — algú del meu darrera l'identifica com a veterinari — palpa els gossos amb la pressa característica de l'home que ha de signar un certificat.

Situats de cara a la tribuna, els llebrers tenen una elegància, irradien una distinció que ben pocs animals assimilarien. En una paraula: aquesta elegància, unida a una docilitat sense màcula, us guanyen el cor i accepteu amb tot el convenciment propi de les circumstàncies que el gos és l'animal més intel·ligent i més humà — excuseu el mot — de tots els que conviuen amb nosaltres. (Es el moment sentimental de l'espectacle.)

Arriben al moll els llebrers procedents d'Anglaterra

Sonen timbres. La imaginació torna a desfocar-vos, novament, el sentit de l'espectacle: ara apareixerà un domador i amb quatre terrossets de sucre farà celebrar unes noces a tots aquests llebrers i àdhuc n'hi haurà un que tambalejarà com un «begut» autèntic. I les senyores es posaran una mà damunt del coixí del pit i diran: pobres bestioles!

Però, no; som al Kennel Club, i als canòdroms, en les acrobàcies de circ no hi creuen. Aquí viuen a l'esquena d'un de tants productes del maquinisme internacional de darrera hora: la llebre mecànica.

Els gossos concursants són tancats dins una caixa amb departaments individuals, al davant dels quals s'observa una finestra de vidre perquè puguin apreciar, a manera d'aperitiu, el pas desesperat de la llebre, car la persecució no s'inicia fins a la segona volta d'aquesta.

La cursa folla dels gossos darrera la llebre mecànica que llisca brunzent entre guspires elèctriques, la desesperada i vertiginosa manera d'agafar els viratges, heus ací la sal veritable d'aquest espectacle que malauradament només ho és una estona. Exactament igual que en les curses automobilístiques, els esdeveniments de classificació s'esdevenen als viratges, que és on pot apreciar-se l'astúcia del bon llebrer de cursa. Es tracta de saber especular amb la despistada dels companys de lluita per a escórrer-se sense titubeig i situar-se a la davantera. Hem vist en algunes curses com el darrer llebrer es constituïa, gràcies a un viratge ben calculat, en guanyador brillant de la cursa.

Quan els gossos han traspassat la meta hom desplega, uns metres més enllà, un teló completament verd obstruint-los el pas, al bell mig de la pista. Els nobles perseguidors de la llebre sempre resten sorpresos amb aquest engany i reben l'aparició del teló amb uns lladrucs que jo m'imagino farcits de tota mena de retrets per als que varen inventar aquest esport trucat i contingut, com tots els espectacles meravelladors d'anglesos.

Altra vegada l'altaveu, els llums de la pista que mig s'apaguen, els empleats cerimoniosos i uniformats, el zumzeig vora les taquilles de les juguesques, els gossos amb les orelles baixes i lluents, la música d'un *fox*, lladrucs dels que s'esperen, les rialles platxerioses dels taxistes...

Abans de retirar-se definitivament a la quadra, un llebrer d'una arrogància plàstica inapreciable àixeca una de les potes posteriors i dedica una calligrafia líquida al barrot d'una de les xarxes platejades de la pista.

Qualsevol s'embranca a precisar l'abast d'una actitud tan espontània!

* * *

El que el públic ignora per complet és tot l'engranatge organitzatiu que el funcionament normal de l'espectacle comporta. Al Kennel Club hi ha un actiu de 276 llebrers, la majoria d'ells de procedència anglesa, el preu dels quals oscil·la entre sis a vuit mil pessetes per unitat. Els desplaçaments d'aquests gossos es realitzen normalment en vaixell, per bé que en casos de curses importants o bé de reforçar l'*écurie* ràpidament, s'utilitza l'avió. Dotze homes s'encarreguen exclusivament de la vigilància dels 276 llebrers, els quals són objecte de tota mena d'atencions i requisits d'higiene: hom els banya tres vegades per setmana, se'ls raspalla diàriament dues vegades i se'ls obliga a practicar, cada matí, una bona estona de passeig. Encara — i que les nostres lectores no somriguin — de tant en tant convé llimar-los les ungles.

Un altre detall d'una cabdal importància en tots els canòdroms és el de l'alimentació. Al Kennel en aquest aspecte, però, poden dormir tranquils, car *Tardío* és un dels cuiners de gossos més intel·ligents d'Europa. *Tardío* — un negre de cor angelical — es passa el dia rebent l'homenatge eloqüentíssim dels morros humits dels gossos, refregant-li amicalment les mans. A les ordres d'aquest cuiner actuen dos ajudants, completament pràctics en la matèria. Tota aquesta organització de quadres i els altres ressorts intrincadíssims que el desenvolupament de l'espectacle exigeix són assumits pel senyor Albert Calderón, personatge de gran prestigi dintre el món de les llebres mecàniques, amb una simplicitat de mestre.

* * *

Si bé el nombre d'apostes augmenta d'una manera francament estimuladora (al Kennel són molts els dies que es juga per valor de 30,000 pessetes), sembla que la direcció d'aquest club no es considera prou satisfeta encara amb les innovacions portades recentment a terme en vistes a doblar l'espectacularitat d'aquest esport. Aquest esperit de renovació imperant en els dirigents del Kennel no ens sorpendria que cristal·litzés un dia o altre en l'organització de curses de llebrers amb simis australians actuant de genet, tal com ja s'ha fet en alguns canòdroms estrangers amb un èxit de públic esclatant.

Quant a l'estabilitat d'aquest nou esport creiem que hom hi pot aventurar, sense temor, tota mena d'optimismes.

De moment, aquests darrers dies, han nascut a Barcelona un esplet de cadells que són la millor constatació dels nostres auguris.

Aviat ja podrem presenciar curses apassionants amb llebrers barcelonins, com si diguéssim amb *gent* de casa.

MANUEL AMAT

L'APERITIU

El Pare Miquel. — Jo confesso que una de les coses més amables que conec per anar passant la vida, és la conversa amb eclesiàstics.

Jo de menut m'havia esquitllat molt entre sotanes, d'aquelles tan rígides i tan severes; i amb el temps he tingut ocasió de conèixer figures originals i interessants de l'Església; des del Sant Pare de Roma Pius X, que ja fa dies que és mort, fins al darrer capellà rural, he conegut bisbes, cardenals, abats i clergues seculars i regulars que m'han fet un gran efecte.

A Catalunya, l'Església catòlica hi ha tingut sempre planter d'eminències; en aquests darrers temps el Pare Miquel d'Esplugues ha estat un astre de primera magnitud.

Ja fa bastants anys que el Pare Miquel fruïa d'un fort prestigi entre els primers polítics i els homes de lletres del catalanisme. Aleshores jo tenia una gran amistat amb En Josep Carner, amb En Bofill i Mates, amb En Carles Riba; tots aquests excel·lents poetes, de tant en tant anaven a menjar una sopa i un tall de carn amb el famós caputxí, i em contaven prodigis de la seva conversa, de la seva vivacitat, del seu lluc meravellós; jo, en aquell temps, sentia dir tant de bé del Pare Miquel, que tenia una certa por de tractar-lo per desfer el somni creat per les converses dels meus amics. Després vaig viure a Sarrià i vaig conèixer el Pare Miquel. Des del menjador de casa veia el convent dels caputxins amb unes parets confortables com una llesca de pa torrat fregada d'all. Aquesta cosa rústica i rural és una característica de l'ordre caputxina i el Pare Miquel la conservava d'una manera fresquíssima. En el tren de Sarrià hi veia molts dies el Pare Miquel; enmig d'un públic primet i menestral, flotaven com una mena de somni del quatre-cents les barbasses gairebé líquides del Pare Miquel, que semblaven unes barbes pintades al fresc per un Orcagna o un Simone Martini.

La cosa que feia més efecte del Pare Miquel era que el seu aire tenia grandesa; aquesta grandesa autèntica l'he notada en alguns eclesiàstics, i això no depèn de les barbes ni de la preparació, sinó d'una mena de qualitat espiritual que traspua. El famós cardenal Vives, per exemple, un altre caputxí que fa molt temps que vaig conèixer a Roma, era un homenet com un cigró, amb una veu impossible, però estava tot ell untat d'aquesta grandesa. Quan darrerament el Pare Miquel es va treure la barba, es varen fer molts comentaris sobre el cas. El pobre Pare Miquel s'hi va veure obligat pel tractament d'un càncer que l'ha dut a la mort. Des d'aquell moment lamentable, en el rostre del Pare Miquel varen pendre importància els seus ulls, uns ulls aclaridors i definidors de moltes coses que la barba fluvial no deixava veure ben bé.

Amb En Josep Pla havíem anat bastantes tardes, quan ja s'entristia el sol, a beure una copa de rom en algun local tètric i desarrapat, i als tres glops, En Pla es posava neguitós i em deia: «Anem a veure el frare?», jo li responia: «Anem», i ens passàvem tota la vetlla xerrant amb el Pare Miquel en el darrer pis de can Cambó. Allí el Pare Miquel, entre màquines d'escriure i mobles classificadors, semblava un espectre d'una altra època, estava tot ell rodejat i enfonsat dintre la Bíblia, tots els papers i tots els llibres parlaven de l'Escriptura, i ell enmig dels atuells moderníssims vivia abstret com Sant Jeroni dins de la cova, amb una pell de be i una pedra per gratar-se el pit. Però de seguida que ens veia, la seva conversa començava a esclatar amb una actualitat, una vivor i una mena de cua de peix burlesc que En Josep Pla començava a badar la boca i a ensenyar les dents i jo no tocava de peus a terra. El Pare Miquel era un conversador magnífic, anava treient i plomant idees com perdius grasses tipes de vinya i de fonoll. El Pare Miquel era un gimnasta de la intel·ligència i totes les coses vives i les coses mortes les tocava d'una manera fresca i paradoxal. A mi em feia pensar una mica o un bon tros amb la manera de mossegar els pensaments que té Chesterton. Jo no tinc coneixements per judicar l'obra científica i teològica del Pare Miquel, però la seva literatura era inferior a la seva conversa. El Pare Miquel vestia els seus pensaments amb quatre esgarrapades, sense preocupar-se de posar-los llacets ni pintar-los les galtes; en canvi quan conversava i comentava la moral, la religió, la política, la poca-solta o la grandesa del país, el Pare Miquel anava dret, desconcertant i ple d'imprevist com una llebre que ha sentit moltes escopetes.

Els eclesiàstics de qualitat volen donar sempre una impressió de serenor i d'optimisme; aquest optimisme moltes vegades és postís, perquè la processó els va per dins com a tots nosaltres. Però hi ha excepcions, hi ha casos en els quals els grans problemes es resolen en una forma plena de llum i de fe autèntica. El Pare Miquel era un d'aquests casos, com remarca el meu amic Manuel Brunet, en un article molt bo que ha escrit sobre el Pare Miquel; la característica del frare era aquest gran optimisme, que el feia creure en l'esdevenidor de Catalunya, i en el bon gust de les verdures i la fresca de la matinada.

La seva mort ha estat una mena de trànsit, una mort digna de la frescor i la grandesa de la seva ànima.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

mallafré sastre
ronda sant pere 24
telèfon 18835

REMARQUES

Escoltant el Sr. Cambó

Feia molts anys que no havia sentit parlar el senyor Cambó. En feia tants, que gairebé ni ell ni jo ens devem recordar dels temes en què es va expressar en aquella ocasió solemne. Fou a Terrassa, en una de les darreres campanyes electorals d'abans de la Dictadura. El senyor Cambó, que aquell mateix dia havia fet discursos a Solsona i a Manresa, parlava, en caure la tarda, des del quiosc del jardí d'un casino terrassenc. Aleshores, el líder de la Lliga defensava la candidatura del senyor Palet i Barba contra la del senyor Alfons Sala.

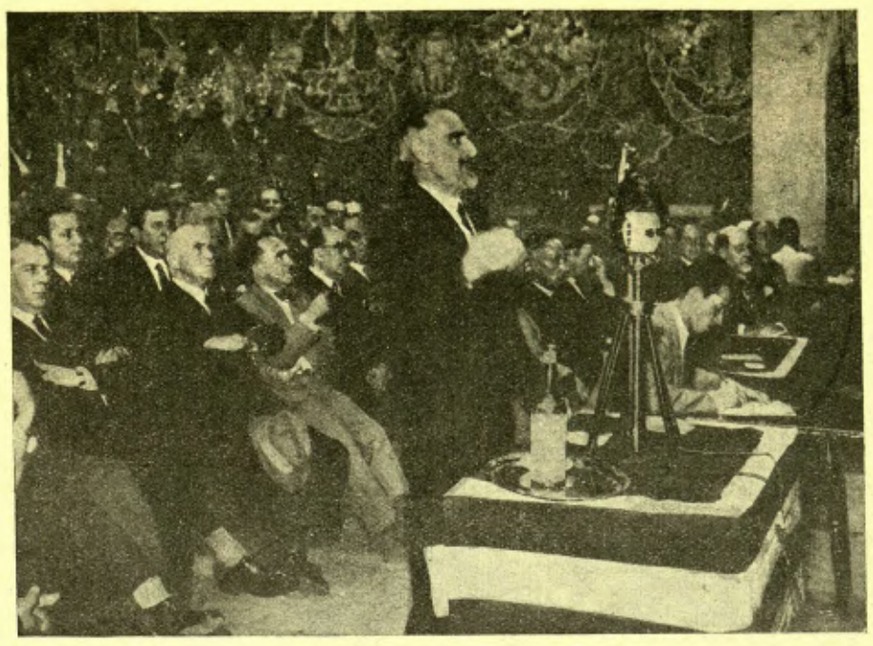

Cambó pronunciant la conferència

Han passat molts anys. Ara, si el senyor Cambó hagués d'anar a fer campanya electoral a Terrassa, segurament defensaria la candidatura del senyor Alfons Sala contra la del senyor Palet i Barba.

I no seria lícit ignorar que en aquests moments, tant el senyor Palet com el senyor Sala — si la salut li ho permetés — segueixen representant exactament el mateix que representaren en aquells anys de pre-Dictadura.

El que ha canviat, doncs, deu ésser el senyor Cambó.

* * *

Divendres, al Palau de la Música Catalana, retrobàrem un Cambó que proclamava un catalanisme irreductible.

—Nosaltres, els catalanistes de sempre, els que estimem per damunt de tot aquesta terra que ens ha vist néixer...

El senyor Cambó és tan catalanista, que va arribar a dir que era molt més important el catalanisme que l'autonomia.

—L'autonomia pot fracassar, però el catalanisme no.

Als que creiem, en canvi, que el fracàs de l'autonomia seria el fracàs del catalanisme, aquesta arriscada afirmació del líder de la Lliga ens va preocupar. Oi més, quan el mateix senyor Cambó havia dit, feia uns moments:

—Nosaltres, els que tenim l'honor d'haver donat una estructura social i política a aquell vague moviment catalanista dels poetes i dels patriotes somiadors...

No seria més escaient que fossin, a hores d'ara, els poetes i els patriotes somiadors els que diguessin que era més important el catalanisme que l'autonomia? El catalanisme no va ésser una força fins que tingué un contingut polític. Aquest contingut polític aspirava a l'autonomia. Ara tenim l'autonomia. Ha calgut que algú l'administrés. El país ha volgut que fossin les esquerres. I el senyor Cambó, polític de realitats, se'ns torna, sobtadament, un filòsof malaltís.

—L'important — ve a dir — no és anar en cotxe. L'important és *voler* anar en cotxe.

Amb aquestes delicades teories s'acaba sempre anant a peu.

* * *

El senyor Cambó va defensar una vegada més el seu conegut punt de vista que Catalunya no havia de pretendre de cap de les maneres que en els començaments de la seva vida autònoma li traspassessin els serveis d'ordre públic. L'Estatut, sense l'ordre públic, sembla que hauria estat una cosa meravellosa.

Però, sense adonar-se'n, el mateix senyor Cambó va declamar poca estona després l'argument més fort que hom pot fer contra la seva teoria.

Parlant dels conflictes del camp, el senyor Cambó va dir:

—A aquests propietaris que se'ns adrecen amb gest irat, dient-nos: què fa la Lliga?, per què no ens defensa la Lliga?, nosaltres els hem de contestar: la Lliga no disposa de la guàrdia civil, ni de la policia, ni de la guàrdia d'assalt... La Lliga no els pot defensar.

Sembla, doncs, que l'aspiració del senyor Cambó hauria estat que, quan els catalanistes s'haguessin adreçat a la Generalitat demanant-li per què no es defensava contra l'hostilitat castellana, hom hagués tingut de contestar:

—La Generalitat no disposa de la guàrdia civil, ni de la policia, ni de la guàrdia d'assalt... La Generalitat no es pot defensar.

* * *

Els que vivim a Barcelona — va dir el senyor Cambó — no tenim idea de les barbaritats que realitzen els agents d'ordre públic a les ordres de l'Esquerra.

En canvi, els que viuen a les comarques, i el mateix senyor Cambó, que de vegades viu a la Laietana, sembla que tampoc tenen idea que l'ordre públic a Barcelona, en mans de la Generalitat, ha estat més ben defensat que mai. Almenys, l'illustre conferenciant, tan amable per als radicals i per al senyor Gil Robles, no va trobar ni una paraula de simple compliment per als que hagueren d'improvisar la feina heroica de plantar cara, i amb èxit, a la criminalitat i a l'anarquisme desencadenats.

Com a premi, el senyor Cambó amenaça, amb un trèmolo patètic, que *si les coses segueixen així*, no tindran més remei que demanar que l'Estat central prengui l'ordre públic a la Generalitat.

El líder de la Lliga havia reconegut, uns moments abans:

—Als primers vuit dies, tot Espanya dirà que el Govern ha pres l'ordre públic a l'Esquerra. Dos dies després, hom proclamarà que ha calgut pendre l'ordre públic a Catalunya.

* * *

Aquests jocs d'idees es poden presentar sense pudor a la curiositat dels oients quan, prèviament, s'ha fet constar que l'important era el catalanisme i no l'autonomia. L'únic perill consisteix en el fet que el senyor Goicoechea hi estigui completament d'acord.

JOSEP MARIA PLANES

EL SOMNI DAURAT
DELS
AUTOMOBILISTES
ES POSSEIR UN
MERCEDES-BENZ
DOBLE GUANYADOR AL
CIRCUIT DE LASARTE
SENSE COMENTARIS...
VEGI ELS ÚLTIMS MODELS
Automóviles Fernández, S. A.
BALMES, 155-157

Mirant a fora

«La Marsellesa» a l'església

Commemorant el descobriment del Canadà per Jacques Cartier, han tingut lloc grans festes, a les quals han assistit tot d'escriptors i professors, amb el ministre d'Obres públiques, Flandin, al cap. Perquè, com és sabut, al Canadà hi ha encara una densa població francesa, que ha conservat l'idioma, els costums i la religió dels avantpassats.

El darrer diumenge que la missió passà a la província de Québec, fou invitada a un ofici solemne a l'església francesa de Montréal. A la fi de la cerimònia, els orgues entonaren La Marsellesa. *Segurament deu ésser la primera vegada que el vell himne revolucionari de Rouget de l'Isle, esdevingut himne nacional, ressonava en una església catòlica.*

*No desesperem, doncs, de sentir-hi un dia l'*Himne de Riego.

Propaganda ineficaç

En el seu llibre Al Marroc amb la Legió, *Ward Price conta que els legionaris, sovint, beuen més del compte. Per això una associació de lluita contra l'alcoholisme obtingué del comandament francès el permís d'enganxar uns cartells de propaganda, en els quals hi havia una llegenda que deia: «L'alcohol és mortal». Però aviat es va veure que aquests cartells no servien de res, car una mà desconeguda havia afegit: «Però els legionaris no temen la mort!»*

L'oncle alegre

Les revistes i el cinema han servit aquests dies les imatges dels principescos promesos Jordi d'Anglaterra i Marina de Grècia.

La reina Maria no vol invitar al matrimoni el gran duc Boris, oncle de la núvia, perquè no és persona prou seriosa. Comença perquè la seva dona, la gran duquessa Zenaida, no és de sang gaire blava i s'ha fet èlebre per les platges amb els seus mallots indiscrets, que li han valgut centenars de fotografies en les revistes mundanes. La sogra de Boris, que s'ha casat tres vegades, ha installat els seus dos primers ex-marits en pavellons del castell de Saint-Souci, a Bellevue-Meudon, on viu en gran harmonia tota la família gran-ducal. Els ex-marits assisteixen a totes les festes, on és fama que no es mesura la beguda.

I tot això és massa poc protocollari, als ulls d'una anglesa tradicionalista.

Homes d'Estat i filòsofs

A Praga ha tingut lloc un Congrés filosòfic, inaugurat per Benes, ministre d'Afers estrangers. «Tota activitat política—ha dit—ha d'inspirar-se en una doctrina filosòfica i social.» I en el mateix discurs, ha afirmat: «No estem pas davant d'una crisi de la democràcia, sinó dels individus, d'una manca de demòcrates.»

En el mateix Congrés, el comediògraf Karel Txapek ha llegit trossos d'una obra seva en què transcriu les seves converses amb el president Masaryk, professor de filosofia, com és sabut.

Masaryk hi desenrotlla la tesi que la democràcia no es funda sobre un principi abstracte d'igualtat de tots els homes: «Els homes no són pas iguals: enlloc de la terra, ni en els homes ni en la naturalesa, no hi ha igualtat.» La seva concepció de la democràcia es basa en una noció de l'ànima. Totes les ànimes humanes tenen drets iguals, cosa que no vol dir que siguin iguals de fet.

Xineries

En una recent guerra entre diversos generals xinesos, fou fet presoner un general. El seu estat major parlamentà per a recuperar-lo.

—Què oferiu a canvi del vostre general?

—Quatre coronels.

—Es poc.

—Voleu vuit metges?

—Ens en sobren.

—Doncs què voleu?

—Amb dues caixes de pots de llet condensada, us tornem el general.

MOBLES DE QUALITAT
Del més senzill al més luxós
Estalviareu un 40 per 100 als tallers de
R. SIN ROSSELLÓ, 242 interior (Passeig de Gràcia)

CONTINENTAL
Claris, 5. - Telèfon 19763
BARCELONA

L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

Una aliança franco-russa?

La sessió anual de l'Assemblea de la S. de les N. ha acabat bé, si es considera que tres nous països — i un d'ells de gran importància — s'han afegit als cinquanta-set que ja havien signat el pacte. No es pot parlar encara de la universalitat de l'organisme, però s'ha fet un gran pas per assolir-la.

En canvi, no han estat tan satisfactoris els resultats de les negociacions desenvolupades al marge de l'Assemblea. Com és sabut, hi havia dues qüestions, entre altres, que s'esperava dur a conclusió: la definitiva sistematització de la zona danubiana i el Pacte Oriental. Quant a la primera, Itàlia ha entrebancat una entesa general; quant a la segona, l'incomprensible asserviment de Polònia al Reich no ha fet possible una decisió.

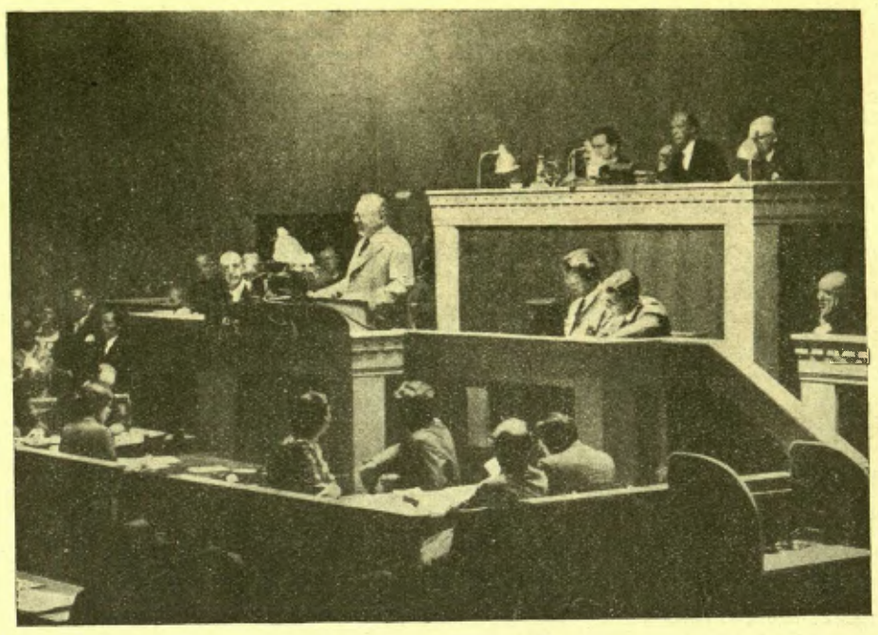

Litvinoff parla a la S. de les N.

Mussolini té interès a mantenir la seva influència a Austria, i així indirectament exercir-la també a tota la zona danubiana. Naturalment, la Petita Entesa s'hi oposa i Iugoslàvia està resolta a impedir-ho a tòta costa. La situació és greu i delicada. França no vol rebutjar la possibilitat d'un acostament amb Itàlia, la importància del qual és gran per ambdues bandes, però al mateix temps no voldria trencar els lligams que uneixen França amb Iugoslàvia, la qual, en el seu furor italòfob — hàbilment explotat pels emissaris de Hitler —, arriba àdhuc a amenaçar de sortir-se de la Petita Entesa i de girar-se contra França si no són impedits els maneigs italians. Passi el que passi, Txecoslovàquia i Romania seguirien al costat de França. Iugoslàvia seguiria així una política que la duria de pressa a la ruïna.

Però França pot comptar amb seguretat amb l'amistat italiana mentre Mussolini sigui al poder? El camaleonisme del Duce és massa conegut, i el brusc canvi de la política envers Alemanya és un exemple típic i poc confortant de la versatilitat de la política internacional del govern feixista.

Quant al Pacte Oriental, és sabut que Varsòvia ha tramès una resposta el contingut de la qual és mantingut en absolut secret. Però alguns diaris creuen saber que s'hi afirma que sense Alemanya un pacte com el proposat no pot tenir cap valor efectiu... I com que Alemanya posa condicions inacceptables, és fàcil de deduir el so de la resposta polonesa.

Barthou i Eden — que ha substituït John Simon a Ginebra, amb molta eficàcia perquè està menys compromès per una política iniciada dos anys enrera per Mac Donald — han realitzat esforços lloabilíssims per tal d'intentar una conciliació dels punts divergents; però no han reeixit en llur intent, inspirat en el desig de la pau. Per tal de garantir la independència austríaca, l'estatista francès ha elaborat un pla senzill i alhora eficaç: la independència austríaca ha d'ésser absolutament mantinguda basant-se en els tractats de pau.

* * *

Aquesta situació incerta causada per l'actitud insincera de certs governs que parlen de pau i preparen la guerra, ha tornat a posar insistentment en circulació el rumor d'una possible aliança franco-russa. Una nit ja llunyana, en un cafè d'un bulevard parisenc, recordem d'haver assistit a una discussió entre algunes personalitats polítiques de primer pla de molts països europeus. Algunes d'elles, i especialment Kerensky, afirmaven que és inexacte de dir que la història es repeteix; altres, entre els quals la plorada Séverine, sostenien una tesi diametralment oposada. Naturalment, la discussió era acompanyada d'exemples més o menys indicats per a reforçar les diferents opinions. Nosaltres modestament estàvem de la banda de Séverine. Certament, no pot pretendre's que tots els detalls d'una situació donada siguin iguals a través del temps, però que es produeixen circumstàncies aproximadament anàlogues i que porten a unes idèntiques solucions, és una cosa que cal reconèixer. El que avui ocorre en les relacions franco-russes n'és una demostració més.

França, com després de la guerra de 1870 i com després de la del 1914-18, desitja la pau perquè coneix millor que ningú quin alt valor té. Com aleshores, es veu una Alemanya hostil i preparant-se per a la guerra, una Itàlia no amiga i vacillant i una Anglaterra incerta. A darrers de segle Rússia era el colós de peus de fang, temia una agressió alemanya i no podia comptar amb l'amistat austro-hongaresa. D'aquesta situació en sortí una aliança franco-russa que constituí el primer èxit de la política de Delcassé. Basta donar una mirada a les condicions generals d'Europa per convèncer-se que hi ha molts punts de semblança entre aquell temps llunyà i el d'ara. Alemanya només té un sol objectiu: la guerra de revenja, no estalviant Rússia, i mentre s'arma febrosament, intriga a Polònia i al Japó; Anglaterra està compromesa en la integritat de les fronteres del Rin, però podria romandre neutral si la guerra comencés amb un atac de Txecoslovàquia, que França com aliada no podria no recolzar; Itàlia, després de fer tombs de vals amb Berlín, en voldria fer d'altres amb París, tret que no volgués rependre el flirt amb l'amiga d'abans.

La situació descansa sobre fonaments fràgils que a la primera sotragada no resistirien. Es probabilíssim que en cas de guerra es repetissin les mateixes posicions de 1914, és a dir que veuríem França, Anglaterra, Itàlia i Rússia unides.

Però la política no ha de basar-se en hipòtesis i és per aquest motiu que no ha de sorpendre si veiem Barthou i Litvinoff tractar una aliança seriosa entre llurs dos països.

Virginio Gayda en el *Giornale d'Italia*, parlant d'aquestes negociacions entre París i Moscú, diu que es vindrien a unir els dos exèrcits més potents del món. Ningú no pot dubtar de les nostres conviccions pacifistes i serem sempre partidaris d'un desarmament. Però quan hi ha qui s'arma febrilment preparant una nova guerra i no veiem altra solució per a impedir-la que oposar-li una força major, no podem sinó complaure'ns de l'aliança franco-russa.

No eren certament aquests els ideals que en 1914-18 s'allegaven per a justificar la guerra per la qual es sacrificaren milions d'existències!

Churchill deia fa poc que només la potencialitat militar de França ha evitat una nova guerra. I potser és per les mateixes raons que a Londres es segueix amb simpatia l'obra de Barthou envers Rússia.

Si vis pacem para bellum hauria d'ésser una fórmula superada de molt de temps ha, i especialment després del tractat de Versalles que ha instituït la S. de les N. Però la mala fe d'alguns governs ho ha decidit d'altra manera i la fórmula encara té el seu valor.

Malgrat tot, però, sempre seguim tenint confiança en la S. de les N. Segons la nostra modesta manera de veure, ha passat la crisi més aguda de la seva existència i està en període de convalescència. Segurament no és llunyà el dia en què rependrà tot el seu vigor i podrà correspondre a les altes finalitats per a les quals fou creada.

Però, tot esperant-ho, qualsevulla que sigui el mitjà qué s'adopti per a evitar la guerra, no pot sinó ésser aprovat. I és per això que una aliança franco-russa — sense sortir de les normes ginebrines — ens sembla un esdeveniment molt important.

TIGGIS

SI ÉS ELÈCTRIC I DEL VOSTRE AUTOMÒBIL
us el repararan aviat i bé, al
GARATGE ELÈCTRIC
CARRER MOIÀ, 6 i 8 - (Aribau i Diagonal)

Acadèmia-Marasol-Canuda, 13
CORREUS, COMERÇ I IDIOMES
Assegureu el vostre esdevinidor, ingressant a Correus. Senyoretes, 3.000 ptes. sou. Tècnics, 4.000 ptes. Carters, 3.000 ptes. Subalterns, 1.500 ptes. Informes de 7 a 9

M. PINTÓ
CAMISER
ESPECIALITAT EN LA MIDA :: CREACIONS EXCLUSIVES
RAMBLA DE LES FLORS, 18
TELEFON 18834

EL CINEMA

Quatre estrenes

Havíem decidit de no ocupar-nos dels films que fossin presentats en versió doblada. Creiem que la crítica està completament desautoritzada a judicar obres la versió original de les quals ens és escamotejada. Demés, entenem que el silenci és l'únic recurs, recurs ja desesperat, que ens resta per boicotejar, des del nostre lloc, el doblatge. Tanmateix, per no caure en un excés d'esperit de conseqüència que podria confondre's amb la tossuderia, hem anat a veure *Reunió,* pellícula doblada que no ha fet sinó confirmar la nostra posició sobre el doblatge, fonamentada no damunt de prejudicis, sinó de postjudicis. Per cert que ens costa de compendre com encara es parla, a propòsit dels dobles, de traducció. No, no hi ha res d'això. Una traducció d'una obra n'opera una transposició total, i així s'aconsegueix un resultat que podrà ésser més o menys fidel, però homogeni. Es així que nosaltres podem dir que hem vist una traducció francesa del film alemany *El Congrés es diverteix,* com podem dir que *El Presidi* era una traducció de *Big House.* En canvi, el doblatge transposa solament un aspecte de l'obra total i opera així l'acoblament de coses impossibles de lligar d'una manera orgànica. Oh! aquesta monotonia dels plans sonors contraposant-se a la varietat incessant dels plans visuals és, en *Reunió,* com en tants altres films doblats, quelcom d'irritant que no permet de cap de les maneres emocionar-se, cosa que vol dir, en termes d'art, que no permet entendre, en el sentit profund del mot, el film.

Certament, *Reunió* s'endevina un film intelligent i fins i tot massa intelligent, i diem això quasi com un retret. Efectivament, hom suposa el públic familiaritzat amb les idees bàsiques de la psicoanàlisi i això, la veritat, és suposar molt. Hi ha ací una allusió a la catarsi freudiana. Un psiquiatra vienès està casat amb una dona que de soltera havia viscut en la intimitat de la Cort de Viena d'abans de la guerra. El record d'aquell passat llunyà i esplendorós, amb el prestigi de les coses absents, sembla posar una pertorbació dins la intelligència conjugal, la dona no acabant de purgar-se d'aquelles velles maneres. El marit, d'acord amb les idees del seu compatriota Freud, creu que la dona trobarà l'equilibri moral si aconsegueix reviure de bo de bo, per uns instants, aquell passat que si obra com una pertorbació és perquè és brodat per la imaginació, però que es desinflarà sens dubte si és posat de bell nou com a present, amb tot el prosaisme de la seva materialitat.

El film és ben realitzat per Sidney Franklin, i ens sembla bé el to dur, inhumà i cínic d'algunes escenes. El que no ens sembla tan bé són certes escenes d'amor, diguem-ne d'amor — d'alguna manera o altra cal anomenar certes coses —, que són d'un gust més que discutible.

Caldrà que després de Freud, parlem avui de Nietzsche? Després diran que el cinema és una cosa frívola! Però, per aquesta vegada i a propòsit de *Careta d'àngel,* sí que podem dir que el cinema és frívol d'una manera pejorativa en la manera de tractar les coses importants i d'estrafer les idees també importants. Són ridícules i ignominioses totes aquestes allusions a la filosofia de Nietzsche que es fan en *Careta d'àngel.* Sens dubte és massa emfàtic parlar ací d'ignominiós; val més que ens ho prenguem a broma. Quina nietzscheana més *sui generis* aquesta Barbara Stanwyck!

Barbara Stanwyck

El film ha estat presentat com «a no apte per a senyoretes», però la veritat és que resulta innocent a còpia de voler escandalitzar. Demés, tot acaba bé, és a dir que ni tan sols hi ha la força de la conseqüència, tal com per exemple brillava en un film desvergonyit de debò com era, per exemple, *Topaze.*

Franciska Gaal, que gaudeix a Barcelona d'un gran prestigi, gràcies al seu talent indiscutible i també a la bona premsa que ací ha tingut sempre, no afegeix res al seu prestigi amb el seu darrer film, un bon tros pueril i just, just, entretingut, *Fruita verda.*

* * *

El millor espectacle d'aquests dies? Indiscutiblement *Eskimo.* Aneu-lo a veure. Es un film de W. S. Van Dyke, però aquesta vegada va de debò. Vàrem parlar-ne ací extensament en un número anterior i ara no ens pertoca sinó recomanar-lo. Es digne de l'home d'*Ombres blanques*!

JOSEP PALAU

CAMISERIA FITO BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

El proper èxit del
COLISEUM
serà
GEORGE RAFT
CAROLE LOMBARD
SALLY RAND
FRANCES DRAKE
BOLERO
DIRECTOR WESLEY RUGGLES
Es un film Paramount
Un film meravellós basat en el famós poema simfònic de Ravel «Bolero»
Es un film Paramount

PANORAMA

Una sala especialitzada

S'alludia, en un article publicat en aquesta mateixa pàgina, a la manca a la nostra ciutat de sales especialitzades. Llevat dels dos locals consagrats als noticiaris, tots els altres cinemes funcionen d'una faisó idèntica. Heus ací que ara ens arriben noves d'un nou local que porta una nova concepció de l'espectacle. Es un cinema d'inauguració imminent, el cinema Maryland.

El cinema Maryland obrirà les seves portes dins d'aquest mes i els seus programes no compendran sinó un film, severament seleccionat. Ens han comunicat un avenç del material contractat i solament podem dir avui que hem trobat en aquesta llista molts dels títols que figuraven en la informació de la temporada actual que donàvem dies enrera des d'aquestes columnes.

L'empresa donarà tots els films en les versions originals i ens comunica també que, sense incórrer en l'error del film rosat o blanc, tindrà particularment cura de rebutjar tot film comportant intencions o escenes que puguin molestar els legítims escrúpols d'una multitud d'espectadors que reclama sempre un espectacle honest i divertit alhora.

Nosaltres, com sempre, davant d'aquesta com davant de tota altra actuació, ens atendrem als fets, per bé que aquesta vegada la conversa que hem tingut amb els intelligents directors de la sala ens fa ja augurar que els fets seran brillants. Tot sigui per la prosperitat del bon cinema a casa nostra!

Superstició

A Hollywood s'han adonat que el número deu té virtuts màgiques. En efecte, gran nombre d'estrelles de cinema porten un nom (autèntic o de guerra) compost de deu lletres:

Greta Garbo, Ann Harding, Clark Gable, Irene Dunne, Gary Cooper, Richard Dix (!), Joel Mc Crea, Frances Dee, Clive Brook, Pert Kelton, Bruce Cabot, Leila Hyams, Nils Asther, Dorothy Lee, Mary Roland, Colin Clive, Donald Cook, Bing Crosby, Bette Davis, Fifi d'Orsay, Bela Lugosi, Jean Harlow, Alice White, June Knight.

I no ha calgut més: el deu és fetitx.

La vanitat de C. B. de Mille

Els americans han creat una paraula *yesman,* que troba esmerç sobretot en el món del cinema. El *yesman* és l'home que a tot diu que sí, el nostre escolà d'amèn, i cada personatge important del cinema en té uns quants al voltant, encarregats de donar-li la raó i d'admirar-lo i adular-lo sense reserves.

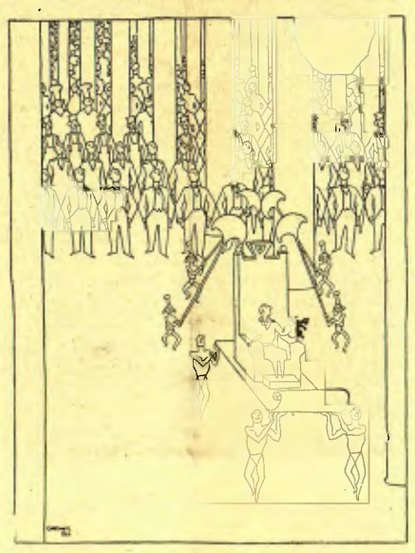

De Mille llença el seu gat

Hom diu que l'home que més frueix amb l'encens dels *yesmen* és Cecil B. de Mille, l'autor d'*El Signe de la Creu* i altres films per a espaterrar pagesos. Aquella historieta que ha estat aplicada a tants personatges, del psiquiatra que arriba al cel i Sant Pere li demana que doni una mirada al Pare Etern, el qual, atacat de deliri de grandeses, es creu tal o tal altre mortal vanitós, es conta de C. B. de Mille en els medis cinematogràfics. I fins es diu que l'ha posada en circulació ell mateix.

Se li deu haver encomanat la magnificència de cartó dels seus films espectacularíssims, que fa tres o quatre anys inspirava una caricatura com la que reproduïm, retallada del *Life.*

ACTUALIDADES
RAMBLA de CATALUNYA 37 - Tel. 11701
Aparell Western Electric
Cada dilluns canvi complet de programa
Setmana de l'1 al 7 d'octubre
PROGRAMA
Noticiari Fox Mundial
ESPANYA
Grans maniobres militars de la regió lleonesa
ANGLATERRA
Tremenda catàstrofe minera a Wrexham. - Botadura del major transatlàntic del món, "Queen Mary."
ALEMANYA
Els atletes alemanys vencen els francesos UN COMBLE: Es crema una companyia d'assegurances contra incendis.
ESTATS UNITS
Concurs de bellesa infantil a Califòrnia. - Presentació d'un submarí individual a Chicago.- L'Almirallat passa revista a la flota aèria.
POLONIA
La Copa Gordon Bennett 1934 a Varsòvia
ITALIA
Cursa internacional en aigües de Venècia
FRANÇA
10.000 ex-combatents eleven llurs pregueres a Lourdes en pro de la pau mundial.
SUISSA
Una festa extraordinària a Montreux. I altres molts d'interès mundial
EL MON EN QUE VIVIM
Reportatges especials Fox
PEDRES SAGRADES
Una meravella de l'arquitectura i l'escultura medievals, Música de Bach
EL PAIS DELS CISTELLERS
Interessant documental
EL CEMENTIRI DELS VAIXELLS PERDUTS
Segona part de les exploracions submarines del científic Williamson
Sessió contínua de 3 tarda a 1 matinda
Entrada única: 1 pesseta

Aquests americans, encara

El meu estimat amic Rafael Tasis i Marca ha publicat aquí una rèplica amabilíssima al meu article sobre els americans, *Aquests americans.* M'ha dit magnífic i apassionat. I ha trobat que n'havia fet un gra massa.

Amb un retard provocat per una malaltia, vull insistir en els punts de vista que llavors vaig exposar.

En el meu escrit, jo transcrivia la frase d'un crític, que afirmava que l'encís del cinema americà prové, no d'allò que conta, sinó de la manera de contar-ho. I jo afegia que si el cinema americà es fa dir *sí, senyor,* és degut a la gràcia inimitable dels seus mitjans d'expressió: perfecció de la tècnica, intelligència i malícia dels seus directors, naturalitat dels intèrprets. Es degut a l'amenitat extraordinària amb la qual explica uns arguments. Però aquests arguments! Aquests arguments jo els deixava com un drap brut. L'amic Tasis creu que no n'hi ha per tant. I que «a despit d'aquesta hipocresia i d'aquesta estupidesa, encara podeu, de tant en tant, respirar a ple pulmó en molts films americans. Encara us podeu commoure amb històries humaníssimes com *Only Yesterday* i *Cavalcada.*» Naturalment. No faltaria més. Si la indústria cinematogràfica americana, la més gran del món, no encertés *de tant en tant* alguna obra mestra, valdria més que plegués. Però aquestes obres mestres són escasses. Escassíssimes. Per una que ens n'ofereix la pantalla americana, n'hem de suportar cent de perfectament idiotes. I és aquest percentatge copiós que autoritza a generalitzar i *a envestir en bloc* — encara que no ho vulgui l'amic Tasis — *els arguments i gairebé tots els films americans.*

Una de les coses bones del cinema americà: Kay Francis

El convencionalisme d'aquests arguments és una malaltia profunda que, en lloc de guarir, cada dia s'agreuja més. Els artistes que no tenen cap vocació d'esclau ni de moltó, i que avantposen la dignitat artística als honoraris reials, ja han començat a protestar. «Volem millors rols», clamen algunes *vedettes* de Hollywood. Els exemples de Lilian Harvey i Charles Boyer — citats en el meu article — han tingut repercussions. I són molts els artistes americans que protesten contra la mediocritat de certs assumptes. John Barrymore, Paul Lukas, Adolphe Menjou i Otto Kruger han refusat successivament el primer rol del film *Un capell, una americana, un guant,* la interpretació del qual és ara oferta a Ricardo Cortez. I entre altres artistes, Ann Harding, Constance Bennett, Bette Davis, George Brent, Myriam Hopkins, Barbara Stanwyck i Ruth Chatterton, són citats com els més rebels. I voleu dir que no cal atribuir la deserció de Sylvia Sidney, en plena filmació de *La manera d'estimar* — ara estrenat al Coliseum —, al fàstig profund i invencible que li feia el rol tan convencional que li havien encarregat, i que després fou confiat a Ann Dvorak? Jacques Feyder... Heus ací un altre descontent. Aquest director francès, que els americans feren fracassar a Hollywood, en confiar-li arguments detestables — *El fill del desti* i *En despertar,* dos films del repugnant Novarro, dirigits per Feyder, demostren que no exagerem —, aquest director francès, repetim, acaba de reeixir, a Europa, una obra admirable: *Le grand jeu.* J. Feyder, en retornar de Hollywood, va fer a Roger Regent, de *Candide,* unes declaracions amargues sobre els procediments americans. Els procediments americans! En voleu un altre exemple, amic Tasis? Ja és sabut que moltes productores ianquis deixen temporalment els seus artistes a altres cases. I heus ací el que ens confessava ingènuament un alt empleat de l'agència barcelonina d'una poderosa empresa ianqui: «Quan una altra casa ens deixa algun artista li confiem un argument impossible que el desacredita per tota la vida. El tornem fet una llàstima. Cruel, però comercial...» Definitiu, oi?

Quant a Joinville... Parlem, si us plau, amic Tassis. Joinville no era tan sols Adelqui Millar o Carlitos Gardel, o Carmen Larrabeiti, com voleu fer creure. Joinville no va fer fracassar aquests ineptes perquè ja van néixer fracassats. Però per Joinville passaren també Pagnol, el gran Raimu, A. Korda, Marcelle Chantal, l'exquisida actriu que ara ha triomfat en *Amok*; Madeleine Renaud, la fina i sensible artista de *Jean de la Lune*; la dolça Marcelle Romée, que Joinville va precipitar al suïcidi; Gustav Frölich, el gran actor d'*Asfalt*... La flor i nata del cinema europeu. I Joinville també va fer fracassar aquests bons elements que, gairebé tots, es deslliuraren a temps de la cadena ianqui. I juraren de no posar-hi mai més els peus.

Però no tot són discrepàncies. I em plau de coincidir amb Tasis en un punt. Un punt molt important. El fàstig insuperable que ambdós sentim per — *Tasis dixit* — «la inèpcia i la manca d'educació i de decòrum tan esteses entre els representants estrangers i indígenes de les productores americanes».

SEBASTIÀ GASCH

El 29 d'octubre, MIRADOR *presentarà* Perquè demà surti el sol, *d'Angel Ferran.*

dissabte dia 6 obertura de la
sastreria
abad
telèfon 22604
preneu nota:
ronda sant pere, 20, pral.
entre plaça catalunya i urquinaona

TIVOLI
Avui dijous
Solemnitat inaugural
Lo que no llegó a soñar Julio Verne
¡ORO!

CAPITOL
AVUI ESTRENA de la producció de gran espectacle
IVAN MOSJOUKINE
CASANOVA
(EL GALANTE AVENTURERO)
SELECCIONES CAPITOLIO S. HUGUET
La Venècia del segle XVIII i la Cort de la Pompadour, tot el faust i l'elegància d'una gran època.
Es un film excepcional de SELECCIONES CAPITOLIO

PUBLI-CINEMA
Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 3 tarda a la 1 matinada
SEIENT, UNA PESSETA
CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges U. F. A.
SOBRE EL PROBLEMA DEL PACIFIC
Documental de la famosa sèrie dels "Tres Minuts"
UN OFICI QUE NO MOR
Documental sobre la fabricació de les estàtues de bronze
NOTICIARIS D'ACTUALITAT MUNDIAL
Segons visió PARAMOUNT i ECLAIR JOURNAL
UN PASSEIG PER MARSELLA

EL TEATRE

L'humorista Angel Ferran al teatre

Angel Ferran fa un parell d'anys que té guardada al calaix la seva obra teatral, *Perquè demà surti el sol*. L'obra, a poc a poc, sense sortir de l'inèdit, ha estat coneguda als medis teatrals i literaris de Barcelona. S'ha fet, ja per endavant, en torn seu una aurèola d'admiració i de respecte. Cap empresari, però, no s'ha atrevit a representar-la. Tots han expressat la preocupació que no agradi al públic, que el seu mèrit no sigui apreciat sinó per una minoria d'intellectuals i de persones cultivades.

Per què? Per massa original?, per massa intelligent?... En el fons és això. Es una certa originalitat el que els desconcerta. Es

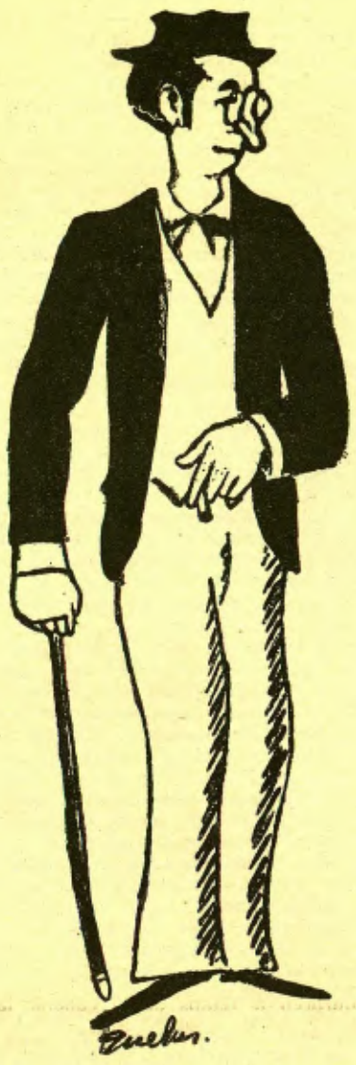

Angel Ferran, per Quelus

perquè és molt intelligent que els fa por que no sigui ben compresa. Tot això sembla paradoxal. Ja que el natural, el més lògic, seria que l'empresari anés darrera d'obres originals i intelligents, d'obres d'autors que tinguessin una personalitat i que fessin, per tant, una cosa una mica nova al teatre.

Però no és així: l'obra no troba ni trobarà empresari a Catalunya. No en trobarà aquesta obra ni una obra semblant. Precedent funest i que pot obligar, a poc a poc, els autors a deixar-se la intelligència a casa si volen estrenar; és a dir, si volen escriure per al teatre. Perquè és evident que un autor teatral no es pot aconsolar amb fer imprimir les seves obres. Una obra, si és verament teatral, no ens deixa completament satisfets amb la lectura. Només les persones de molta imaginació o una mica avesades a veure operar-se la transformació que sofreixen els personatges i l'acció mateixa en passar del manuscrit a l'escenari, se'n fan una mica cabal. Per això generalment al públic no li agrada de llegir obres de teatre no estrenades. En canvi, compra i llegeix amb goig les que ha vist representar. Aleshores ja és sense esforç que veu despendre's els personatges del paper i actuar davant dels seus ulls, com en una nova representació.

I l'obra d'Angel Ferran és essencialment teatral. Els seus valors no són pas purament literaris, ans eminentment teatrals. Faran o no efecte damunt l'escena? Jo no gosaria pas afirmar-ho, perquè el teatre té sempre alguna cosa de caixa tancada, de misteri; però m'inclino a creure molt que farà efecte, un gran efecte; que en farà, sobretot, si el públic no es colloca davant de l'obra en una actitud obtusa o amb l'actitud de cercar tres peus al gat. El fet que sigui una obra intelligent no vol dir pas que sigui una obra difícil de desxifrar. Al contrari. Tot el que diu l'autor és sempre clarissim. Es possible que aquells que en neguen per endavant la teatralitat, fessin la mateixa negació davant d'una farsa de Molière. I és que l'obra de Ferran, amb tot el que té de personal i d'inconfusible que fa que no pugui ésser atribuïble a ningú sinó a l'humorista Angel Ferran, és de la més pura estirp molieresca. Com en Molière, la seva expressió és senzilla, familiar, adequada als personatges. No hi ha ni acudits, ni mots d'autor. Són sempre els personatges que parlen. Quan fa riure, és per les seves observacions sobre les ridiculeses o febleses humanes, o per la mateixa marxa sorprenent i caricaturesca de l'acció; pels seus trucs escènics. El seu humor no és mai verbal, sinó que radica en la seva visió, volgudament i caricaturescament deformada i estilitzada del món. Es a dir, a la manera de Molière. I això és precisament el que el diferencia, el que l'eleva per damunt de la majoria de les obres que es representen als nostres escenaris. El que el fa, sobretot, tan diferent dels autors castellans, humoristes purament verbals, que triomfen avui als nostres escenaris i que contribueixen no poc a desorganitzar i adulterar el nostre sentit del còmic.

I bé, és per tot això que els homes que fan i que impulsen MIRADOR s'han decidit, amb la cooperació d'un interessant grup d'aficionats, a posar, amb tota dignitat, l'obra d'Angel Ferran a escena. I sembla que no serà aquesta la darrera obra que ens presentaran. Hi ha en aquesta iniciativa, ens sembla, el desig de crear una mena de laboratori on puguin ésser posades a prova davant d'un públic cultivat, aquelles obres que, com la d'Angel Ferran, tot oferint una garantia d'intelligència, no inspirin prou confiança als empresaris. Vetací, doncs, una iniciativa que podria ésser decisiva en la renovació del nostre món teatral.

DOMÈNEC GUANSE

Les estrenes

Domènec Guansé: *El fill de la Ninon*
(Teatre Circ Barcelonès)

El mateix Domènec Guansé ens ha fet saber que, en escriure el seu melodrama *El Fill de la Ninon*, farà cosa d'uns tres anys, no es proposava res més que exercitar-se en un gènere tractat pels seus conreadors amb excessiva barroeria i despreocupació i dins el qual li semblava que es podia fer alguna cosa més que rabejar-se en el mal gust, l'abajanament i la incorrecció.

Escrita que fou l'obra, no considerada pel seu autor en altre sentit que el d'un assaig més o menys reeixit, dormí el reposat son dels justos en un calaix qualsevol fins que el senyor Guasch Spick va voler-la publicar en la collecció *El Nostre Teatre*. Això donà ocasió que molta gent la conegués i, organitzada, gairebé per sorpresa, la temporada que s'inaugurà dijous passat al Teatre Circ Barcelonès, fou vers *El Fill de la Ninon* que es dirigí l'atenció del seu director senyor Barbosa, el qual es va proposar encetar amb ella l'actuació — tan breu — de la seva companyia.

Això ens duu de la mà a parlar altra vegada d'aquest tema del teatre popular, referent al qual tant s'ha discutit, controvertit i combatut. Encara que sigui a risc de repetir-nos, no creiem impertinent de tornar-hi, ans bé — i això no caldria ni dir-ho —, com que sospitem que no anem pas tan errats com algú es pensa, hem de fer tot el que puguem per tal d'estendre la nostra opinió fins allà on sigui possible d'arribar.

El drama de Guansé, deixant de banda tot el que és referent a consecució — molt ben reeixida en més d'un sentit —, com a concepte, com a idea i com a elaboració i realització, s'encaixa totalment dins el que creiem que ha d'ésser aquest gènere de teatre que tanta tinta ha fet córrer. Ací trobem reunits tots els elements que, per a nosaltres, ha de posseir. Tema interessant, només en el seu sol enunciat, per a tota sensibilitat normal; descabdellament nerviós i trepidant, sense excessives complicacions intellectuals o anímiques; personatges enters, ben individualitzats, del caràcter, els pensaments i els sentiments dels quals — els principals, en tot relleu, els secundaris, en un proporcionat esfumament — es capacita l'espectador sense cap esforç ni violència; passions vives, profundes i humanissimes, totes a la superfície, ostensibles i comprensibles a tothom; situacions portades en progressió entrenadora, absorbidores

Domènec Guansé

de l'atenció, intrigadores i inquietants i, per a acabar-ho d'arrodonir, allò que sempre troba el seu ressò en el cor dels públics populars — corollari necessari, estimulant i optimista després de tota l'abjecció i la misèria que hom ha travessat en el transcurs de l'obra —, la competència en què combaten els seus personatges envers el sacrifici i l'abnegació, moguts pels sentiments més nobles, competència en la qual arriba més lluny precisament aquell que crèiem més perdut i insensibilitzat.

I tot plegat, servit amb un llenguatge correcte i culte, sense cap ostentació de saviesa, expressant tots els matisos que calen, planer i senzill, i amb una dignitat i un respecte per a la intelligència i la sensibilitat del públic a qui va dirigida, ben poc comuns en aquest gènere tan malmenat pels seus habituals explotadors.

Com a obra d'un novellista, aquesta primera incursió de Guansé en els dominis del teatre, a desgrat de mostrar-nos-hi el seu autor un bon coneixement teòric de la matèria que manipula, es deixa anar de vegades a un excessiu allargament del diàleg. No gens menys, el primer i el tercer actes flueixen amb tota naturalitat; el segon, menys ben lligat, amb un repàs que deixés les diverses escenes en una proporció més ajustada, podria estar molt millor. Quant al tema, l'ambient i els personatges, som ben lluny d'esgarrifar-nos-en. Creiem que, en art, es pot tocar tot mentre es faci amb netedat i correcció, i aquest és el cas de Guansé.

La presentació, hem de dir que és ben lluny d'ésser luxosa ni massa adient. La companyia tota realitza l'obra amb gran entusiasme i idoneïtat; cal assenyalar l'actuació de la senyora Baró, sòbria i flexible, les senyores Manau, Espinosa i Font, cada una excellentment encaixada dins el seu paper, com ho són, també, els senyors Torrents i Perelló; el senyor Tuset reïx en el seu dificilíssim de protagonista, de manera estimable.

Hem d'agrair al senyor Barbosa que ens hagi donat a conèixer aquesta interessant producció del nostre crític i novellista, que per ella ens dóna dret a esperar que no sigui aquesta la seva primera aventura teatral.

JOAN CORTES

AL POLIORAMA

Un espectacle amb Harry Fleming

Harry Fleming, el ballarí negre que hem vist recentment al Poliorama, no era per als barcelonins un desconegut. Aquesta ha estat ja la seva quarta visita (1).

Com les altres vegades, Harry Fleming vingué rodejat, ara, d'una *vedette*, d'unes girls, d'una orquestra i d'un munt d'atraccions. Harry Fleming no pot anar sol pel món; jo, almenys, no me l'hi sabria imaginar. Li cal a Harry Fleming, per a donar

Harry Fleming

més relleu al seu treball, un espectacle d'acompanyament.

Harry Fleming és un bon ballarí—potser fred, potser poc racial. Però, per damunt del bon ballarí, hi ha en ell un animador extraordinari. Per a mi, aquesta és la seva principal qualitat. Ací, on els conjunts de music-hall pequen, gairebé sempre, de lentitud i tristesa, Harry Fleming els encomana vivacitat i alegria.

El music-hall és una illusió, i ha d'ésser, per tant, una cosa ràpida. El music-hall és una fantasia, i no ha d'ésser mai, per tant, una cosa vulgar. Harry Fleming, que és tot nervi i és molt senyor, no solament ha trobat que el music-hall s'adaptava a les seves condicions, sinó que sent la necessitat, per a acabar de viure-hi més al seu plaer, que al voltant d'ell siguin també el moviment i la distinció les característiques dominants.

La creació d'una atmosfera pròpia no li ha resultat, però, a Harry Fleming una tasca planera. El music-hall espanyol té encara quatre grans defectes: la improvisació, la pobresa, la indisciplina i el mal gust, i molt ha hagut i haurà de lluitar Harry Fleming per a vèncer-los, especialment quan no sigui empresa, com en aquesta darrera ocasió. La tradicional improvisació del music-hall espanyol, l'obligarà a acceptar cuita-corrents els elements — diguem els músics, si voleu — que se li presentin a mà, i no els que voldria; la pobresa, el farà carregar amb decorats com els que actualment porta; la indisciplina, li esguerrarà les evolucions que hagi ensenyat a les girls; el mal gust d'un Sepepe o d'uns vestits, li destruiran, quan menys s'ho esperi, l'efecte d'una escena.

Aquestes dificultats d'Harry Fleming per a formar-se un ambient a gust, són sempre amortiguades per les seves elegants *tap dances* — on el ball nordamericà de *claquettes* apareix barrejat amb acrobàcies i curiosament influenciat per la dansa clàssica (2) —, i sobretot per les seves dots admirables d'animador, a les quals he alludit en començar. De més a més, i fent referència a l'actuació del Poliorama, els inconvenients tenien també una compensació en alguns dels artistes que acompanyaven Harry Fleming. Cal destacar, d'entre aquests artistes: la parella Roseray i Cappella i la ballarina Vera Orlowa, dels quals he dit en aquestes mateixes planes l'elogi que mereixen; els dos Fransonis, que presenten un tango acrobàtic a la manera dels famosos germans Williams; l'excèntric musical Francis, que ni s'adorm ni dóna temps ni motiu a l'espectador per adormir-se; el Dorian Ballet, que té algun moment — un tros de vals — reeixit; els ballarins espanyols de *steep* Triany i Torpín, plens de voluntat, i la *vedette* Celeste Grijo. Per a aquesta, faré punt i a part.

Celeste Grijo és joveníssima; tindrà uns disset anys. A més de jove, és bonica i intelligent. Com Blanca Negri i com algunes altres artistes, s'ha vist elevada tot d'un cop a la categoria de *vedette*. Unes facultats excepcionals li han fet guanyar merescudament aquesta categoria. Però la rapidesa i la facilitat amb què l'ha guanyada, podrien perjudicar-la més aviat que afavorir-la. Caldrà, per a seguir endavant sense ensopegar, que miri el seu camí i no el que recorren triomfalment una Amalia de Isaura o una Luisita Esteso; així adquirirà personalitat, que és el que una *vedette* ha de tenir per ésser-ho de debò. Caldrà, també, que, tot i essent *vedette*, no es recordi massa que ho és, per tal de no perdre simpatia o per tal que no sigui remarcada per a la censura, en lloc d'ésser-ho per a l'aplaudiment. Que es deixi Celeste Grijo, per exemple, de lluir en el quadro de la «Cariocca», per a ressaltar, un vestit de pedreria que no és adient. Que es deixi de fer de nena precoç...

JOAN TOMAS

(1) Harry Fleming es presentà a la nostra ciutat per primera vegada el 17 de maig del 1929, al Circ Barcelonès, d'on passà a l'Olympia. Tornà després el mes de març de 1931 i el mateix mes de 1932.

(2) Nascut a Nordamèrica en 1900, Harry Fleming fou portat a Alemanya a l'edat dels cinc anys. Fins en 1932 no tornà al seu país. La major part dels vint-i-vuit anys transcorreguts entre les dues travessies de l'Atlàntic, els ha viscut a l'Europa Central. Dono aquests detalls perquè expliquen moltes coses d'Harry Fleming, com el seu amor per la música vienesa i la seva poca predilecció pel jazz «hot».

MIRADOR
Subscripció: 3'50 ptes. trimestre
Redacció i Administració:
Corts Catalanes, núm. 589
Telèfon 11430

VIATGE A LA U.R.S.S.
Organitzat per MIRADOR, amb la col·laboració de VIATGES CATALÒNIA i de la INTOURIST
Festes del 17è aniversari de la Revolució d'octubre
Una setmana a LENINGRAD i MOSCÚ
PREUS:
Primera Categoría: Pessetes 2.765
Classe Turística: Pessetes 1.783
Classe Especial: Pessetes 1.230
Sortida de Barcelona: 28 octubre
Retorn a Barcelona: 15 novembre
ITINERARI: Barcelona, París, Varsòvia, Negoreloye (frontera soviètica), Leningrad, Moscú, Negoreloye, Berlín, París, Barcelona.
INSCRIPCIONS: Són rebudes des d'ara fins al 12 d'octubre. Del 13 al 18 d'octubre caldrà abonar les despeses de telegrames
MIRADOR, Corts Catalanes, 589 - Telèfon 11430
VIATGES CATALONIA, Rambla Estudis, 12
Telèfon 24774 - Telegrames: VIAJIBERIA

Fantasio
LUXE!
MODERNITAT!
DIRECTOR:
WILLIAM DIETERLE

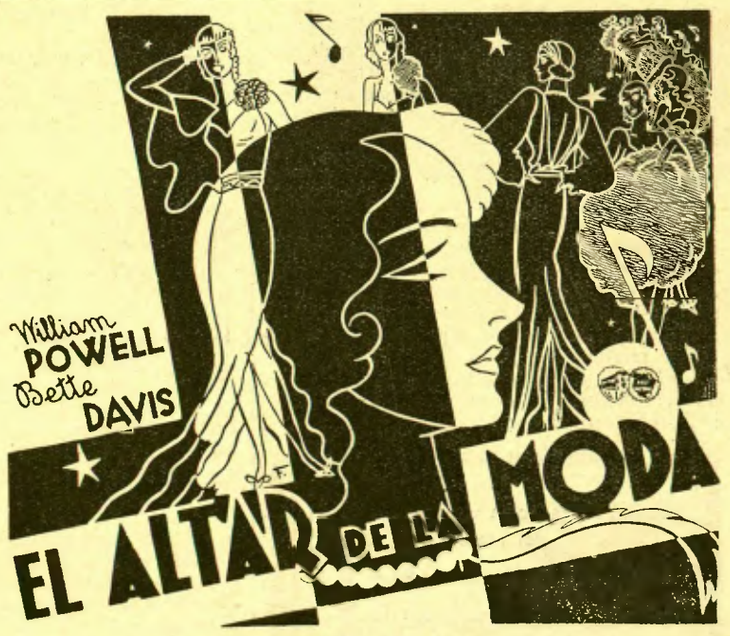

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ▪ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

LES LLETRES

UNA DISCUSSIÓ AL CONTINENTAL (1906)

Miguel de Unamuno i Peius Gener

Ara que té lloc l'homenatge a Miguel de Unamuno, aquest repòrter que en la seva vida ja no massa curta ha vist tanta gent, vol recordar una escena d'una de les estades a Barcelona de l'illustre i paradoxal rector de la Universitat de Salamanca.

Era cap al tard d'un dia d'octubre de 1906. En una de les taules de la voravia del Cafè Continental, tocant quasi a les de la Maison Dorée — on avui hi ha la Banca Arnús —, seien Miguel de Unamuno, Luis de Zulueta, Joan Pijoan, Eduard Marquina, Miquel Utrillo, Carles Costa, Miquel dels Sants Oliver, Pere Moles, Alexandre Riera, Bagaria, Romà Jori i d'altres.

Miguel de Unamuno

Unamuno enraonava sense parar. Per la voravia del Continental avançava amb aire de mosqueter distret, amb el seu xamberg, el rostre pletòric de salut i d'alegria, la figura de Pompeius Gener, *savant catalan,* com ell mateix es posava a les targetes.

Algú de la taula va cridar-lo. Utrillo i Marquina varen fer les presentacions. I tot seguit començà una discussió entre el rector de la Universitat de Salamanca i el filòsof de l'Antropològica de París.

—Aquí, a Catalunya — deia Unamuno—, són escassos els poetes que tenen gust propi; en el fons són francesos o bé castellans. La mateixa *Oda a Barcelona* de Mossèn Cinto és castellana i hauria pogut ésser escrita a Madrid o a Toledo.

Peius no hi estava gens conforme. Anaven desfilant noms de poetes. Unamuno creia en Maragall per damunt de tots els contemporanis (Unamuno ha fet una traducció de *La vaca cega,* que llegida en veu alta té la mateixa sonoritat del català de Maragall. Feu-ne la prova.) Tot d'una Unamuno va preguntar per Apelles Mestres. Peius va donar-ne noves. I amb elles va començar el matx catalano-basc.

—Apelles, el pobre—deia Peius—, pateix d'aquesta estranya malaltia que se'n diu agorafòbia, o sigui horror als espais lliures. A mi—afegí—em succeeix el contrari. Apelles el trobareu ficat a casa seva, o bé anant amunt i avall del Passatge Permanyer, procurant trobar-se dins d'espais reduïts perquè l'horitzó li produeix vertígens. I jo estic convençut que pateixo d'una altra malaltia que se'n diu claustrofòbia, horror a tot el que sigui estret, ja es presenti com valls, límits, murs, motlles, dogmes. Em plauen les idees lliures, expansives, espais amples i poblats, necessito habitacions grandioses, l'amplitud del mar, grans avingudes, ciutats populoes... París m'esbogerra, i encara el trobo petit...

—Quina atrocitat! Tot el que és massa gran no pot tenir fesomia—replicava Unamuno—. Cada dia tinc més odi a l'urbanisme. Fixi's. Salamanca podria dibuixar-se en una sola línia esquemàtica... Barcelona, vista des del Tibidabo, talment em sembla un ramat de cases, no té cap mena de caràcter i m'entristeix el seu bullici turbulent. A més a més, jo no sento això que en diuen la *joie de vivre*... Voler extirpar el dolor, quina ferocitat!

Tots els altres callàvem i Peius i Unamuno seguien engegant teories.

—Permeteu que us digui que som d'oposada manera d'ésser. Som d'una altra raça i llunyans com dos planetes. Vós i jo no ens entendrem mai. Aquesta filosofia anuladora i depriment de l'expansió vital humana, apologista del dolor i del martiri, ascético-cristiana, no fa per mi. Sou un metafísic cristià i home de dogmes.

—Sí i no—replicà Unamuno—. Prefereixo la fe al dogma, la fe que dissol els dogmes i que els torna a fer...

—Doncs jo no. No necessito dogmes de cap mena.

—Doncs permeteu que em serveixi d'una comparació que feia a uns amics de Salamanca. Els deia que encara que no fossin cristians conscients, ho eren sense saber-ho, perquè tot el que els rodeja és essencialment cristià. Els passa com a certs paràsits que viuen sense esforç perquè es nodreixen dels sucs que els rodegen.

Aquí Peius es va posar més seriós:

—Entenem-nos... No comprenc com es pot anomenar nutrició a allò que impugna les fonts de la vida. La penitència, la mortificació, el dejuni, el celibat com estat perfecte, *la exaltación del mugre*...

—Oh, això és catolicisme pur—replicava Unamuno—, i jo parlo de cristianisme, d'un Déu provident...

—Deixeu-vos de cristianisme. El cristianisme no és cap idea precisa i tots sabem que és un conglomerat de doctrines judaiques i hellèniques, egípcies i síries. Veig que estic discutint amb un exemplar únic, potser amb l'únic cristià espanyol...

—Qui sap!—digué Unamuno prenent cert aire profètic.

—Aleshores, per què dieu que nedem en *jugos cristianos,* com el paràsit de la comparació?

* * *

—I creieu en un Déu personal i un Déu provident?

—Sí, amic Gener, en un Déu provident i fins antropomòrfic.

—Així, un Déu personal per a ús particular de cadascú?

—No es pot negar que en filosofia els catalans sou francesos, i l'esperit francès és pobre, estret i fred. Fabrica flors de drap amb essències de drogues. L'únic escriptor francès seriós és Pascal.

—No, no i mil vegades no! — exclamà amb ulls brillants l'autor de *La Mort i el Diable*—. Precisament l'esperit francès es caracteritza, segons la meva manera de veure, per l'amplitud de mires, pel seu cosmopolitisme, l'entusiasme per tot el que és bell i gran. El poble francès és el que més ha dignificat la vida, el que sap viure millor. Per a mi, París ve a ésser com la Meca per a un musulmà. Feu-vos càrrec que he estat vint-i-tres anys en aquesta Meca de l'intellecte humà, i creieu-me que ara estic malalt d'enyorança. Però digueu-me, rector de la Universitat de Salamanca, Renan us sembla fred i pobre? I Taine?

—Són gent que han extret de dades certes conseqüències falses.

—Taine, aquest patriarca del positivisme, el motegeu de fals?

—Es que jo odio el positivisme, tant com odio aquest Anatole France, que de bon grat lapidaria.

—Doncs jo el defensaria amb tota la meva ànima i totes les meves forces — cridava Peius. I el *savant catalan,* amb la seva facúndia habitual, encara va insistir parlant de les aportacions dels francesos a la ciència.

—Es que jo també odio la ciència, i més que res la Ciència amb C majúscula. Les ciències especials estan bé, donen comoditats, el telèfon...

—El telèfon no és més que un instrument. Però les ciències, en la seva marxa ascendent, allarguen la vida, estalvien esforços, fatiga i dolor. Però vós estimeu el dolor i jo, al contrari, crec que la moral és el plaer, que és senyal de creixement i de vida. Sí, el meu ideal és l'admirable civilització hellènica del segle de Pericles, que nosaltres els científics sabrem millorar encara partint de les seves tendències vitals.

—L'hellenisme, dieu? Cada dia em plau menys...

—I vós sou catedràtic de grec, oi?

—Sí, senyor, i des de fa molts anys. En la meva càtedra traduïm molts fragments de poetes, de tràgics, de filòsofs i d'historiadors grecs, i confesso que l'ànima grega m'és profundament antipàtica.

—Per això ja he començat dient que vós i jo, senyor Unamuno, semblem habitants de dos planetes diferents.

* * *

Va ésser una d'aquelles escenes que no s'esborren de la memòria. Em semblava com si hagués assistit a una entrevista entre un d'aquells teòlegs personificats per Zurbarán i la grassona figura d'un bevedor de cervesa de Rembrandt o de Franz Hals.

RAFAEL MORAGAS

Demà, divendres a un quart de vuit del vespre:

SALVADOR DALÍ

dissertarà al nostre Saló de Conferències sobre

MISTERI SOBREREALISTA I FENOMENAL DE LA TAULA DE NIT

i llegirà poemes inèdits

Reserveu la vostra invitació

3, Ronda de Sant Pere, 3
Telèfons: 12456 i 11147

Mitja hora amb Dmitri Merejkovsky

En els dies desorientats i absurds que formen el llindar de l'adolescència, en plena febre de descobrir sopes d'all, explorant la biblioteca paterna em va caure un dia a les mans una infame traducció de *La Novella de Julià l'Apòstata* de Dmitri Merejkovsky, editada per la casa Sempere de València. Absolutament indigerit, com és de llei, aquell llibre ens va omplir més d'una nit el cap de fum, amb plasmacions d'extravagants farandoles d'espectres angoixosos, truculents; tot i el que ara segurament ens divertiríen si la imaginació ens les pogués repetir amb fidelitat. L'autor ens apareixia com una mena de bruixot fantasmal, expert en tota mena d'alquímies i de nigromàncies. Poc podíem llavors endevinar que alguns lustres més tard el trobaríem a París, de carn i ossos, materialitzat en un minúscul ancià corbat pel llast de setanta-vuit anys, suau i seràfic com les figures dels gravats que illustren les llegendes apostòliques.

Aldànov ens havia previngut: «No penseu pas sentir contar anècdotes i historietes com aquelles que sap amanir tan bé Ivan Bunin. Tot el contrari. Trobareu un vellet pulcre i tendre, d'una erudició teològica esbalaïdora i completament desentès de tot el que de lluny o de prop no es refereixi als estudis metafísics que l'ocupen exclusivament des de fa alguns anys.» En efecte, la primera cosa que la nostra nacionalitat ha suggerit a Merejkovsky ha estat la illusió que li faria travessar els Pireneus per a contemplar amb els seus ulls els llocs on visqueren els místics castellans; particularment Santa Teresa i Sant Joan de la Creu, l'obra dels quals ha aprofundit darrerament en el curs de repetides lectures.

—Si veiéssiu—intentem comentar—aquella estepa inhospitalària i desolada de la *meseta,* ella sola us explicaria en bona part la gènesi de l'afany d'evasió que era sens dubte a la base...

Mal camí. El regustet materialista que pogués contenir el comentari encetat provoca una lleu reacció de malfiança en l'escriptor. I, amb el propòsit de no semblar suspectes de descreença, virem ràpidament cap a altres tocoms.

—Fa temps que us preocupeu exclusivament de matèries religioses?

—Sí; força temps. I us asseguro que no és pas un camí gens planer, considerat del punt de vista d'una carrera literària. He passat èpoques — com en els moments d'arrauxament venal que caracteritzaren els primers deu anys de postguerra — enmig d'un isolament aclaparant; sense lectors, sense editor, a desgrat de posseir això que se'n diu un nom consagrat.

—No obstant, durant aquella mateixa dècada, l'*abbé* Brémond, Bourget, Mauriac, Chesterton, Papini, cada un d'ells dintre el seu camp, bé sostenien tot un sector ideològic i el mercat literari corresponent.

—Oh, aquests rai! A part del valor personal d'escriptor, quan es milita dintre una determinada organització religiosa hom compta sempre amb l'ajut de la propaganda organitzada per l'esperit de secta. Altra cosa és aspirar, com aspirem alguns, a la independència del sentiment cristià.

—Un lliure pensament religiós, en certa manera?

—«Lliure pensament» és una etiqueta amb massa tuf racionalista del XVIII. Posem-hi «pensament lliure», si voleu, però de veritat; no pas el sectari de la Reforma.

—I actualment, trobeu millors condicions per als vostres propòsits?

—Ara tenim l'avantatge que l'escarment que sofreix el món darrera els anys de follia fa que molts lectors i alguns autors girin els ulls cap a les esferes espirituals. A més, hi ha editors d'amplitud de mires, com Bernard Grasset, que acullen generosament els volums interessants que s'ocupen d'aquests problemes.

—Enfocats cap a quin sentit?

—En el de desvetllar novament un autèntic sentiment religiós entre les masses. De re-crear el fervor místic collectiu i l'afany d'arribar al triomf d'una veritable Església universal, com en els primers segles del cristianisme (especialment el primer, abrandat pel foc de la brotada, i el tercer, illustrat per ascetes exemplars i exegetes tan fervents com genials). De les tres persones de la Trinitat, el judaisme glorificà el Pare; el cristianisme ha exalçat fins avui el Fill. Nosaltres tendim a un moviment vers l'Esperit Sant amb l'intent de propagar l'interès i fins la passió per la *gnosi* o coneixement superior, única disciplina transcendental.

—O sigui la realització del representat pel símbol de la Pentecosta — arrisquem, després d'esprémer records llunyans de classe de doctrina.

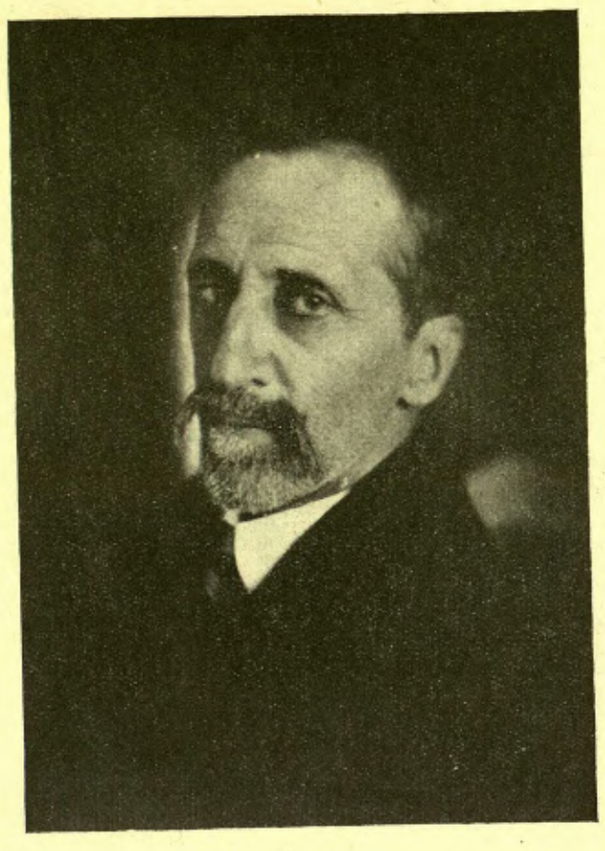

D. Merejkovsky 1934.

Ho hem encertat. Merejkovsky traspua la satisfacció de creure's escoltat per algú que coneix la matèria:

—Això mateix! — assegura amb contundència —. El sentiment del triomf futur de la mística evangèlica universal ha estat comprès d'una manera completa per algunes poques personalitats excepcionals. Sant Agustí, Sant Francesc d'Assís, Santa Teresa d'Avila, Santa Teresa de Lisieux... Observeu que aquest do de privilegi pot recaure en persones d'intelligència mitjana però plenes de senzillesa i de gràcia sobrenatural, com succeeix amb Sant Francesc i la Santa Teresa francesa. Potser no haurien comprès l'argumentació cartesiana, la lírica horaciana o el càlcul diferencial, però, no obstant, intuïen el mateix fons de la gnosi, reina de les ciències. En canvi, vegeu quants d'esperits superiors resten, per una raó o altra, totalment o parcialment divorciats del veritable sentiment religiós. Entre els casos més típics de divorci parcial, puc assenyalar-vos el de Dant, enterbolit per les picabaralles episòdiques entre güelfs i gibelins (que és un xic, també, el cas del Pascal jansenista); Goethe, esverat per la profunditat del problema — tot i estar magníficament dotat per a estudiar-lo — i passant de llarg cada vegada que hi topava, per comoditat personal; Leonardo de Vinci, sofrint la influència dels elements neo-pagans continguts en el renaixement italià. Si avui hagués d'escriure el llibre que vaig publicar sobre aquest gran artista, l'orientaria en una forma molt diferent.

—No digueu això! — se'ns escapa de dir. —Es una obra que us honorarà sempre! I deliciosa, tal com està planejada i resolta.

Merejkovsky fa que no amb el cap, amb un aire de pensar: «Aquest jovent!...»

Tot seguit, ens explana una recensió apologètica on xarboten raïms de dates i de postulats alternats amb citacions d'Orígenes, Tertulià, Sant Climent d'Alexandria, Sant Agustí, Albert el Magne, Duns Scot, Sant Tomàs, i allusions a maniqueus, arrians, hierosolimites, albigesos, hugonots, luterans, calvinistes i altres varietats heterodoxes que ens recorden l'enorme documentació històrica del Flaubert de *La tentation de Saint-Antoine.* En confiar-li aquesta impressió nostra, l'escriptor salta:

—Flaubert? Admiro el seu talent de novellista en *Madame Bovary* i potser encara més en *L'éducation sentimentale.* Però *La tentation de Saint-Antoine* delata el cas característic de l'intelligent estudiós que roman fred, indiferent, per incomprensió temperamental, davant el fet religiós.

Passant a un altre terreny:

—Per quins fenòmens — preguntem — creieu que es manifestarà la florida de l'Església universal que pressentiu?

—Qui sap! Els recursos de la Providència són infinits. Potser el nucli inicial serà l'obra d'un home extraordinari; o bé de tot un grup; o, potser, la d'un poble sencer. Els que hem vist la revolució soviètica podem dir que hem vist l'imperi del Diable i de l'Anticrist. Però com que el fons del caràcter eslau és essencialment místic i aquest fons subsistirà a desgrat de tots els temporals, qui sap si, darrera la revolució, la mística rebrotarà amb més força i amb més puresa que mai, gràcies, precisament, a la ruptura d'inèrcies i de rutines tradicionals esmicolades per la mateixa revolució. Llavors Rússia seria, potser, el focus gegantí del nou esperit!...

Ara és l'escriptor el que interroga. D'una curiositat voraç, em demana detalls referents a Ramon Llull, a Anselm Turmeda, a Unamuno.

—Es un pensador que m'interessa molt. Si mai se'm presenta l'ocasió d'anar a donar una conferència a Espanya, el voldria conèixer personalment.

—Us adverteixo que és una mica subversiu...

—Oh; també en sóc jo de subversiu! Moltes vegades he censurat sense contemplacions l'Església oficial pel «docetisme» — dominació material; sinuositats acomodatícies; argúcies casuístiques; l'òrgan absorbint la funció — amb què sovint ha acabat ofegant Jesucrist en l'or de les icones... M'heu sentit atacar durament el bolxevisme. Doncs bé; vull dir també que considero fracassada l'organització capitalista moderna. L'alta finança internacional morirà a mans del seu mateix materialisme feréstec, forjat exclusivament de cara al vedell d'or. Que ultrapassin o no els límits del codi, els seus dirigents van guiats només que per la mentalitat rapaç dels Stavisky. Gegants amb peus d'argila...

Intentem fer-lo parlar dels literats russos contemporanis, sense obtenir més que un somriure i un gest mig superior, mig condescendent, com volent dir: «Què voleu fer-hi! Ja ho sabeu que les lletres frívoles aviat tenen clientela...»

—El vostre darrer llibre?

—Un recull d'assaigs sobre la figura de Jesús, publicat ara mateix pel *Mercure de France.*

—En prepareu ja algun altre?

—Estic pensant en una anàlisi de les religions paganes...

—Com?...

—...per a destriar-ne els elements cristians que ja hi havia diluïts en elles.

—Ah!...

Mitja hora més tard, en arribar a casa, dubtàrem una bona estona entre obrir els diaris del vespre o la *Vulgata.*

ALBERT JUNYENT

París.

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades

GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastènia, Impotencia (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigens, fadiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitacions, hiterisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Solvré, més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financiers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per rependre'ls sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA. — Dirigint-se i trametent 0'25 pts. en segells de correu per al franqueig a Oficines Laboratorio Sòkatarg, carrer del Ter, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenrotllament i tractament d'aquestes malalties

LLIBRERIA
Louis Bergé
Rambla del Centre, 19
Telèfon 23118
El millor i més complet assortit en llibres escolars francesos
Kiosque Français
Rambla dels Estudis, 7
(Davant l'Acadèmia de Ciències)

CAMISERIA FITO BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

GUTENBERG, S. A.
Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques
Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

LES ARTS I ELS ARTISTES

La farmàcia de can Pascual

Davant mateix del Barato i al costat de l'ex-cinema Walkyria hi ha una farmàcia, d'aspecte modest.

Com en totes, hi veureu un aparador ple de potingues i de pots, i un cartell amb un home que fa un estornut. Damunt de la porta, el rètol: «Farmàcia Pascual».

Realment, es tracta d'una farmàcia? Si de cas hi entreu i demaneu pastilles del doctor Andreu, us les donaran. Voleu res de més convincent?

Cal, però, recelar de les aparences i àdhuc de les pastilles. Cal recelar, igualment, dels pots, del taulell envidriat i del dependent que hi ha al darrera i de tot.

La prova d'això és que si entreu a dins i demaneu un remei, us porten cervesa, i si voleu una purga, us allarguen la petaca. I sentiu una veu que ve de dins i que us diu:

—Els remeis han estat fets per a ésser mirats de lluny.

I afegeix:

—Tot al més us donarem això.

Aleshores us posen a la mà un porró petit, sense tap, amb una paperina al broc, plena d'un suc negrós.

Aquesta és l'única medicina que hom permet beure als entrants de la casa. Està composta amb un noranta per cent de vi de Màlaga, per tal que no faci mal als que en beguin. Es *corroborant*. Té un objecte: *corroborar*, que vol dir fer-lo passar de mà en mà i fer collaborar les discussions que s'entaulen a la rebotiga.

Breu. A can Pascual la farmàcia és l'accident; l'essencial és la rebotiga.

Un cop hi heu entrat, descobriu el caràcter veritable de l'establiment.

A la rebotiga hi ha pots. Però hi ha, també, una taula plena de diaris, i piles de llibres al damunt. Hi ha cavallets amb retrats al carbó, començats. Hi ha un banc de fuster, farcit d'eines. Hi ha uns perols de porcellana, plens d'una pasta blanca, que sembla nata i resulta que és Pasta Nix per a afaitar. Hi ha uns pots de llauna, atapeïts d'unes barres com de pega dolça, estovades, que hom anomena *pellissots* i que no són altra cosa que deixalles, els capsirons de les pastilles per a la tos.

Presideix la rebotiga el retrat del doctor Casassayas, que era, demés d'un especialista eminent de les malalties de les criatures, un wagnerià com una casa i un gran barrilaire. D'un recó de calaix en surt un retrat al carbó de l'Uzcudun, que havia de servir d'anunci a una embrocació que va fer figa, ai!, com qui diu abans de néixer. Aquell retrat, conscient del fracàs, no gosa treure el cap del tot.

Hi ha dies que la rebotiga sembla un taller. El banc de fuster s'ha traslladat al mig. Davant hi ha un paisatge d'eines i una vasta perspectiva d'encenedors. Es el dia que hom dedica a revisar l'*equip*. Es tracta de collar la fresa, d'estrènyer les molles o de canviar-les, de renovar el cotó fluix, de posar blens d'amiant, d'omplir de benzina la collecció, o bé de donar els darrers tocs al model d'un aparell per a desembussar els nassos de les persones susceptibles, durant l'hivern, de refredar-se massa sovint.

Altres dies, es converteix en un laboratori. Els perols de la Pasta Nix van en doina; les olles, plenes d'una confitura que ha de transformar-se després en pastilles, bullen damunt dels fogons de la cuina; l'alambí destilla, de gota en gota, un suc oliós que ha d'ésser, més tard, un específic el qual, «si bé no us farà créixer el cabell, potser evitarà que us caigui».

I entremig de totes aquestes activitats, penyes i més penyes. De metges, de literats, de pintors, de dibuixants i de periodistes; tots ells amics, tots ells, poc o molt, aficionats a l'anècdota, i, a més, tarats de literatura i d'art.

Per aquella rebotiga hi han desfilat homes que després s'han convertit en personatges importants de les arts, de les lletres i de la política. Si no que ho diguin En Serra i En Viladomat; En Bertrana i En Brunet, entre altres, i que ho digui, igualment, l'amic Ametlla, el qual baixava de les altures complexes del govern civil de Barcelona per agafar el 29 i anar-se'n a la farmàcia a parlar de la rabassa més o menys viva i a escoltar històries, és a dir, a refrescar-se les potències de l'esperit.

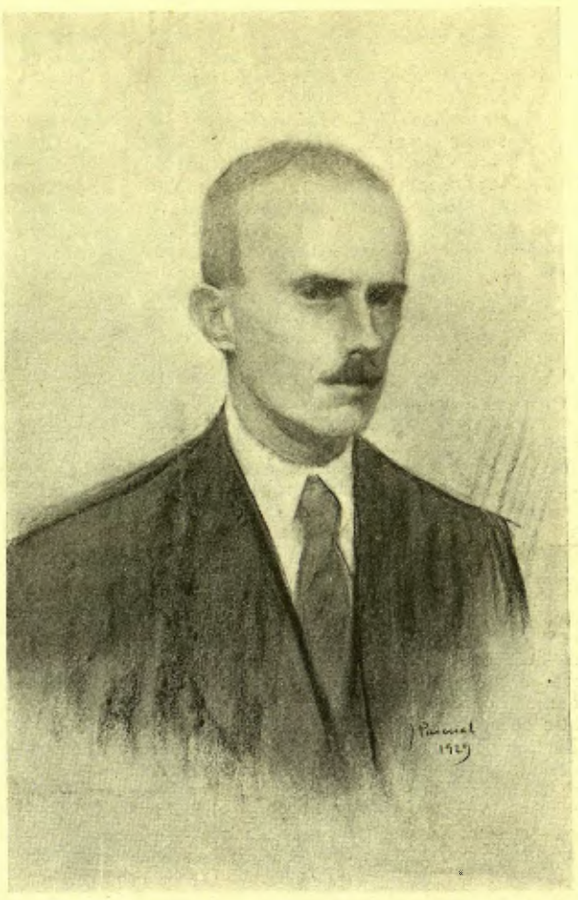

J. Pascual - Autoretrat

Heu sentit parlar mai d'una cosa que se'n diu democràcia? Jo l'havia cercada molts cops i no l'havia sabuda trobar enlloc. El dia que vaig entrar a la rebotiga de can Pascual, vaig convèncer-me que no era un mite. I potser és per això que jo sento tanta simpatia per aquella farmàcia cordial, per aquella rebotiga acollidora i pels germans Pascual, els quals són, als meus ulls, l'encarnació de la campetxaneria i de la senzillesa intelligents.

En el món no es pot matar tot el que és gras. Vol dir que no tot el món pot ésser rebotiga. Quan us trobeu cansats de fer prosa, de complir l'obligació i de pendre's — o de fer-ho veure — seriosament les coses, aleshores és qüestió de fer una giragonsa i d'anar a passar una estona a la farmàcia.

Aquell dia, per sort, s'hi celebra ple. El Mata està càustic. El «Molècula» hi entra vestit de paisà i en surt uniformat de guàrdia d'assalt. S'hi parla de música i de pintura. En Pascual gran, emancipat momentàniament dels invents i lliure dels neguits de les cotitzacions de l'Agència Fabra, ha arreconat els pots, ha collocat el cavallet al mig de la rebotiga i, mentre fa el retrat al carbó de la senyora Julià, parla de música, recorda En Casassayas, retreu anècdotes d'En Rossell i Vilà i del doctor Crostons.

Compareix el porró, ell tot sol, ple de *corroborant*, i hom li ret els honors escaients a la seva categoria.

I hom surt de la farmàcia amb les cames lleugeres i el cap clar, talment com si hagués pres una dutxa per dins, i encara es troba a la butxaca, per torna, un tub de Pasta Nix.

* * *

Amic Pascual. Com que sou inventor, obrer manual, home de ciència, que vol dir químic, botànic, astrònom, etc., a més de moltes altres coses, feia temps que tenia ganes de criticar-vos l'establiment. La vostra exposició em dóna motiu per a fer-ho i l'aprofito. Res més i salut.

JAUME PASSARELL

ESCOLA D'ART
DIRECCIÓ
SAINZ DE LA MAZA
DIBUIX I PINTURA
PORTAL DE L'ANGEL, 23, 4.t

CAMISERIA FITO BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

MIRADOR Telèf. 11430

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics
Correus: Apartat 190 — BARCELONA — Telèfon 73013
Teleg.: "Carburos" — Mallorca, 232
CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA
PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

Un creuer per la Mediterrània (1)

V.—De Port-Said a Jerusalem

En un creuer qualsevol és tan important la vida a bord com les visites als monuments artístics. Si — com diu Gide — *le voyage n'est qu'un étourdissement*, els intervals que passeu a bord per anar d'un port a l'altre tenen, si més no, la gràcia d'esvair-vos l'atordiment. En aquest sentit, el viatge marítim és superior al terrestre. Perquè el tren toca massa «de rodes a terra» i no té la força evasiva del vaixell.

Després del tip de pedres històriques del Caire a Assuan és convenient un bon lavatge de salobre, de Port-Said a Jaffa.

I ja som a Jaffa, l'entrada a la Terra Promesa. Degut a no haver-hi port hem de desembarcar en petites barques com en el temps dels croats. I com que la mar està un xic picada i la barqueta excessivament carregada, el perill d'una mullena no és del tot exagerat. Enmig de la dansa, la marquesa de F. em fa saber que no sap de nedar. Naturalment, he de contestar que quan el cas arribi ja la salvaré. La mateixa confessió em fa un diplomàtic suís.

—Ho sento, però ja estic contractat per la marquesa.

El trànsol augmenta, i el cas que temíem ja ha arribat: d'un cop de mar ànem de cap a l'aigua. I quan, per complir la paraula, vaig en cerca de la marquesa, em trobo que el diplomàtic se m'havia avançat i s'hi havia arrapat.

—Heu estat més amatent i, per tant, més galant amb la dama que jo — vaig dir al suís.

—Com que sabia que vós l'havíeu de salvar... us volia ajudar.

El diplomàtic podia no saber de nedar, però sabia guardar la pell.

* * *

Jaffa és un port sense port i sense importància arqueològica. Però encara que a les seves famoses taronges els manqui sabor, en els seus atrotinats carrers hi ha tot el picant de la substància oriental. Al costat mateix d'aquesta brutícia tenim la flamant ciutat de Tel Aviv començada en 1908 com una mena de *faubourg* de Jaffa. Després de la guerra ha adquirit tanta importància, que avui dia passa dels 70,000 habitants.

Als jueus, quan us parlen de Tel Aviv, se'ls redreça l'esquena. Estan orgullosos del seu esforç (la nostra enhorabona). Però des del punt de vista artístic, l'experiment d'arquitectura moderna de Tel Aviv no és gaire satisfactori. I no per culpa de les noves tendències, sinó, més aviat, per les adulteracions i els hibridismes que, des dels inicis, ha hagut de suportar aquesta anomenada arquitectura funcionalista. Tel Aviv està molt per sota de Stuttgart.

El paisatge de Jaffa a Jerusalem es conserva mediterrani. Hi ha fragments que tant podrien ésser d'Itàlia com de casa nostra. Però els habitants que trobem per la carretera són, evidentment, d'un altre mostrari. Davant d'aquests humils palestinians, els meus companys de viatge quedaren sorpresos de l'originalitat de les indumentàries. En canvi, per a mi, tots aquests tipus se m'apareixien com uns records d'infantesa: la dona amb la gerra damunt el cap, l'home que es cobreix amb una tela blanca (*kufiya*) subjectada per una corda negra (*acal*), el camell parsimoniós i el burret carregat de terrissa; sols hi mancava el paper de plata, el suro i quatre polsims de farina perquè em sentís transportat a la fira de Santa Llúcia. El pessebrisme bé ens ha de servir d'alguna cosa.

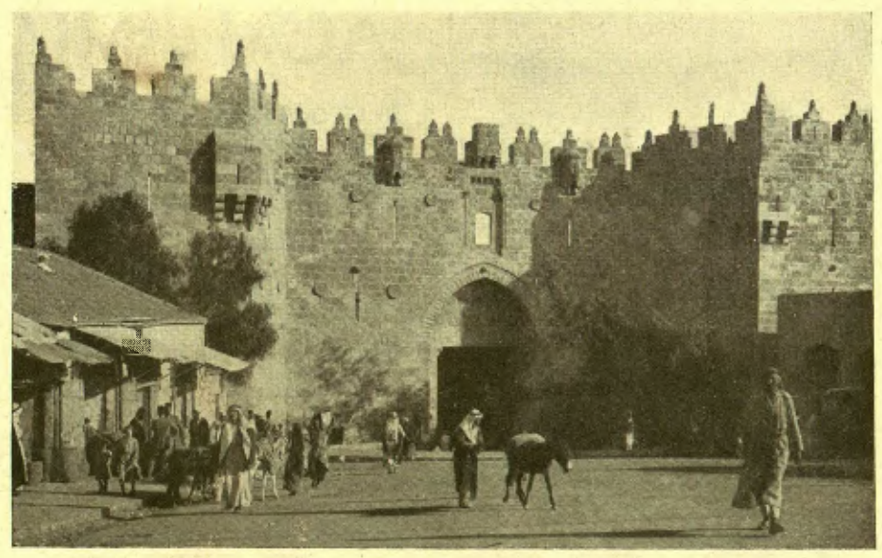

Jerusalem: Porta de Damasc

A mesura que ens anem internant per la Judea, el paisatge es torna més àrid i seriós. La carretera es va enfilant i al verd dels cultius segueix el groc daurat de la pedra. L'aire adquireix una nitidesa especial; a cada nou viratge hom pressent que aviat apareixerà «alguna cosa». I, a la fi, dalt d'un carener, com una cresta de gall, apareix una ciutat amurallada de pedres torrades pel sol. A l'hora de la posta, Jerusalem és un gravat d'una unça d'or.

Passar la Setmana Santa a Jerusalem és un dels espectacles més impressionants que el món ens pot oferir. Per més agnòstic que us vulgueu conservar, a la fi heu de sucumbir a l'alta temperatura religiosa. El dogma, sigui quin sigui, és a Jerusalem matèria de primera necessitat. Moisès, Jesucrist o Mahoma: podeu escollir, però cal que us decidiu per un o altre, si és que voleu passar per una persona com cal. Perquè durant aquests dies arriben peregrins de totes les parts del món i de tota mena de creences. Per exemple: en el *hall* sumptuós del King David Hotel vaig pendre el te acompanyat d'un comerciant musulmà que venia de la Meca, d'un editor d'estampes catòliques de Roma i d'una jueva australiana que havia travessat l'oceà per deixar caure quatre llagrimetes en el Mur de les Lamentacions.

I el que passava al voltant de la taula era un petit símptoma del que succeïa pels carrers. De dalt dels minarets de les mesquites els *muezzins* entonaven la pregària a Alà amb aquella melodia de *cante jondo*, una peregrinació d'espanyols travessava els *zucs* cantant el *Corazón Santo*, una processó musulmana s'encaminava cap a la mesquita d'Omar en el paroxisme de l'Islam, una colla de jueus azkenazis corrien frenètics cap a lamentar-se al seu Mur corresponent, els franciscans guiaven les beates cap el Camí de la Creu, els jesuïtes oferien fulles d'olivera de Getsemaní a les nordamericanes; coptes, arameus, rabins i grecs ortodoxos s'entrebancaven a cada pas amb propòsits no gaire amables, i enmig de tota aquesta orquestra el soldat anglès porta la batuta amb el gest més adequat al seu «esplèndid isolament».

En aquests dies de Pasqua cada una de les tres potències religioses es concentra en el respectiu *Sancta - Sanctorum*: les religions cristianes, al Sant Sepulcre; el judaisme rabínic, al Mur de les Lamentacions; i l'islamisme, a la mesquita d'Omar.

Tots sabeu que l'edifici del Sant Sepulcre fou construït pels croats del segle XII per protegir els Llocs Sants. El seu estil — romànic francès de transició — és ben mediocre. El propi Sant Sepulcre, la relíquia més excelsa de tota la cristiandat, està dintre d'un vulgaríssim edícul de marbre, el qual està situat en el centre d'una gran sala rotonda coberta per una miserable cúpula. Obra del segle passat. El conjunt i els detalls d'aquest interior són d'una lletjor definitiva; i el seu deplorable estat, més definitiu encara. Tot plegat té més d'aspecte de presó vuitcentista que de temple cristià. I, naturalment — és inevitable —, la imaginació vola cap a les magnificències de Sant Pere de Roma... i us vénen mals pensaments. Amb la Història als dits, és clar que tot s'explica i potser al capdavall no hi ha cap contradicció. (El lector és pregat de continuar aquesta mena de consideracions pel seu compte.)

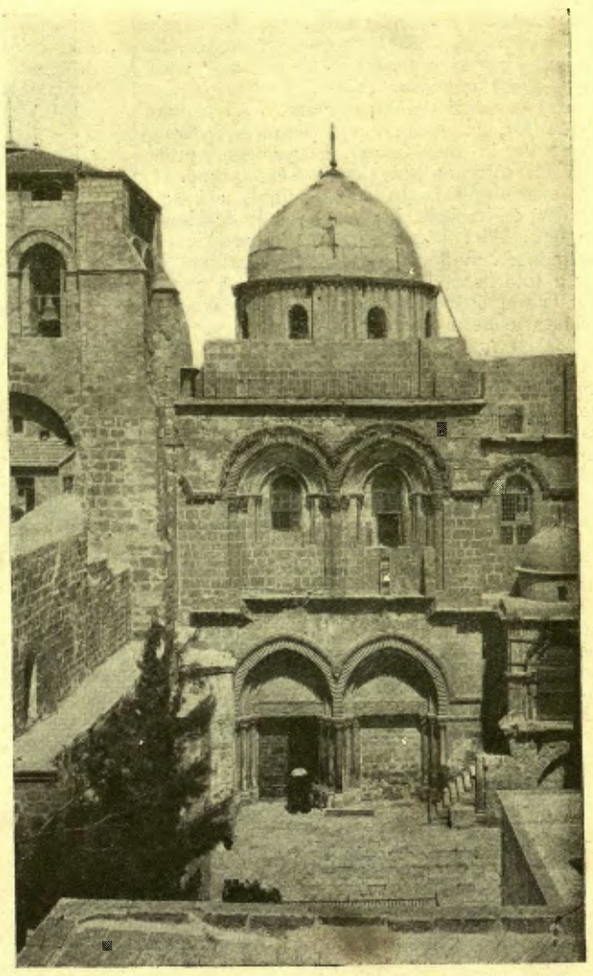

Jerusalem: Església del Sant Sepulcre

Només permeteu-me fer constar, per la meva part, que malgrat la insignificància material dels Llocs Sants, hom hi experimenta una profunda emoció.

Deixant els alts temes de banda, limitemnos a la mera informació.

El lloc estimat dels jueus és, com sabeu, el famós Mur de les Lamentacions. Davant d'aquest mur de contenció, únic testimoni que ha quedat del Temple de Salomó, els jueus es lamenten de la pèrdua de l'antic Imperi israelita i sembla que també aprofiten l'ocasió per confessar-se dels seus pecats i fins de demanar alguna gràcia divina. En aquests temps d'abrandaments patriòtics veure plorar un poble és un espectacle bastant original.

Per poder plorar sota aquest mur han vingut de les cinc parts del món. Es comprensible, doncs, que els llagrimals vagin a raig fet. I encara que no hi tingueu res a veure, de mica en mica us aneu contagiant i de bona gana arrencaríeu un ploricó dolç i tranquil com una migdiada.

D'ençà que sota la direcció de Herzl fou fundat el Jewish National Found, el moviment sionista va prenent cada dia més importància. I amb el mandat anglès sobre la Palestina de després de la guerra, s'ha acabat de consolidar. Darrerament, l'estirabot antisemita de Hitler ha fet augmentar el sionisme en uns 50,000 jueus alemanys que han abandonat Alemanya per installar-se a la terra dels seus avantpassats.

Segons les dades recents d'Arthur Ruppin, actualment hi ha uns 16,000,000 de jueus escampats per tot el món. Els Estats Units és la nació que en té més: 4,500,000; després segueix Polònia amb 3,050,000; Rússia europea en compta 2,750,000; Romania, 900,000; Alemanya, 550,000; França, 200,000. A Espanya només ens en toquen 4,000, però em fa l'efecte que el senyor Ruppin ens estafa.

A Palestina, dels 86,000 que hi havia ara fa vint anys, han passat, avui dia, a 230,000.

De les tres branques principals de la raça jueva: orientals, sefardites i azkenazis, aquests darrers són els més teatrals d'indumentària. Parlen el yíditx, un dialecte derivat de l'alemany. Són de l'Europa Central i Oriental, i la majoria d'ells viuen en petites ciutats de Polònia.

Tant el yíditx com el llenguatge sefardita van perdent, avui dia, tota la importància que tenien el segle passat.

Actualment s'ha revindicat l'hebreu, el qual és llengua oficial a Palestina junt amb l'àrab i l'anglès. Sembla que per les darreres generacions l'hebreu ha esdevingut llengua materna i han adoptat l'anglès com idioma internacional.

Estem presenciant, doncs, el redreçament d'una raça. Els descendents de la tribu de Beni-Israel, del gran Imperi de David i Salomó, viuen, avui dia, en cases d'estil funcional.

Si durant l'antiguitat fou la Judea una regió isolada i tancada entremig dels diversos camins que conduïen a Babilònia, Pèrsia, Egipte, Aràbia i Grècia (i gràcies a aquest isolament pogué forjar-se el seu temperament racial) ara veiem com surt a la llum del dia i s'enfronta amb el món.

A Jerusalem fan alguna cosa més que lamentar-se: ressusciten un poble. Els moderns hebreus reconquisten la terra de Canaà.

MÀRIUS GIFREDA

(1) Vegi's MIRADOR, números 289, 290, 292 i 294.

Nova modalitat en la confecció dels llibres de comptabilitat que permet d'escriure-hi amb perfecta comoditat i estalvi de temps. No n'augmenta el preu. ◆ Per a demostracions telefoneu al 14856

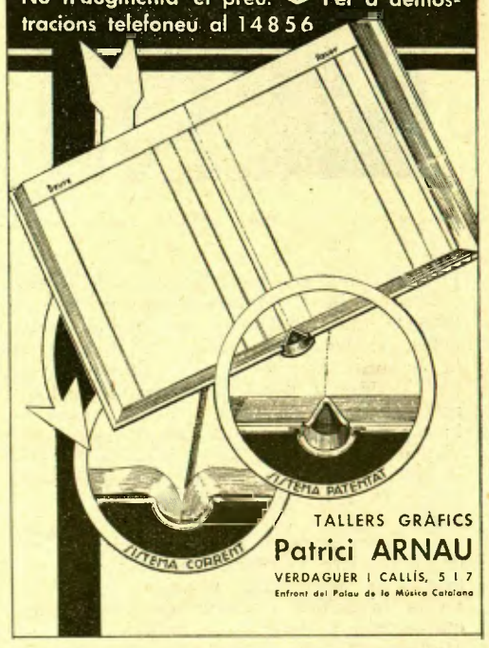

TALLERS GRÀFICS
Patrici ARNAU
VERDAGUER I CALLÍS, 5 I 7
Enfront del Palau de la Música Catalana

RICINO GOLOSO DELICIOSO PURGANTE

MUSICA I RADIO

UN REPORTATGE DE L'ILLA DAURADA

Impressions musicals de Mallorca

La catedral de Palma, construïda complint un vot piadós de Jaume I, és un dels monuments més impressionants de l'*Ecclesia militans* de l'Edat mitjana. Fins al segle XVII abunden en les actes capitulars les documentacions sobre aquest esperit orgullós i guerrer, ja sigui que es tracti d'aplegar l'exèrcit de clergues contra la flota dels sarraïns, la qual ha estat atalaiada prop de Menorca (1609), o, com ens fa saber un edicte del segle anterior, d'armar els clergues per a defensar Mallorca dels enemics que l'amenacen (1511).

Una catedral tan important, rica i centre d'una tal activitat no pot renunciar a servir-se de la música per a desplegar amb tots els mitjans litúrgics la seva pompa i la seva dignitat. Ja cap a finals del segle XV en trobem les primeres indicacions precises. Així són concedides dotze lliures de moneda mallorquina com a salari anual per a tota la vida, al mestre d'orgue i constructor de l'orgue, Jaume Fabrer, contra l'obligació de proveir a *tot lo que serà menester en lo orga quod per ipsum fuit fabricatum in presenti ecclesia.* I des d'aquell temps fins al segle XVIII, la sort dels orgues de la catedral es converteix en una de les preocupacions serioses i incessants del capítol de l'església. Des de la primera notícia que hem pogut trobar, d'una reparació d'orgue, i que data — data una mica aïllada — de l'any 1334, sense interrupció es despenen sumes més o menys fortes per a adobar i perfeccionar els orgues. De tant en tant, persones devotes fan ofrenes per a contribuir «a una més gran solemnitat del culte» (1676) i una subscripció pública, oberta el 24 de març de 1482, per a la construcció d'un orgue, aplega en poc temps una quantitat considerable.

Molts de noms i de dades de tots els segles testimonien una vida musical molt rica i molt movimentada sota les voltes imposants de la catedral de Palma. No manquen àdhuc discussions greus i litigis seriosos, gairebé sempre a causa dels salaris i del servei litúrgic. Un dels més famosos, un litigi entre els músics i el capítol, a començos del segle XVIII, acabava amb un procés formidable, que guanyà el capítol gràcies a una sentència favorable de Roma.

Però si busquem monuments del passat musical més captivadors que no pas unes actes, si busquem música, aviat notarem la decepció. Gairebé no s'ha conservat res, tret d'algunes obres polifòniques, bellíssimes, de Pau Villalonga, que fou mestre de la capella fins a la seva mort (1609), i l'existència del qual i les poques dades que la seva vida ens presenta, han estat revelades, fa una vintena d'anys, pel mestre Pedrell.

Es doncs aquesta forta tradició musical, el ric folklore i — factor no menys important — un piadós culte al sojorn de Chopin en la magnífica Cartoixa de Valldemosa, que formen la base de la música actual de Mallorca. Es en la mateixa cella, situada en un dels més bells recons del món i conservada per la cura perpètua del seu propietari actual, Bartomeu Ferrà i la seva muller, que tocaren, en ocasió dels Festivals Chopin, artistes d'anomenada mundial, com Casals, Cortot, Horszovski, Rubinstein i d'altres. I els grans concerts d'orquestra a Palma, en diversos festivals, sota els mestres Casals i Arbó, amb excellents programes històrics i moderns, no seran fàcilment oblidats per molts barcelonins que assistiren a aquestes festes importants.

L'iniciador i divulgador infatigable de la música mallorquina és un jove músic intelligentíssim molt artista i excellent organitzador: Mn. Joan M. Thomàs. Des que tenia divuit anys, en 1914, és, després d'aprofundits estudis, organista suplent de la catedral. En 1930 crea i dirigeix el Comitè Pro Chopin, que esdevingué, com hem dit, un dels centres principals de la vida musical mallorquina. I dos anys més tard funda una entitat coral que, després d'aquests tan pocs anys d'activitat, ja és comptada entre els millors orfeons d'Espanya. Volem dir la Capella Clàssica de Mallorca.

Dintre poques setmanes, la Capella cantarà a Barcelona, estació final d'una *tournée* a través de tot Espanya. Això ens priva de formular per endavant un judici personal sobre aquesta associació popular d'aficionats, els programes de la qual demostren un alt sentit de responsabilitat per a la propagació de l'art clàssic, modern i nacional. La Capella s'ha convertit al mateix temps en el centre de la jove música mallorquina; al costat de les meravelloses obres folklòriques, avui gairebé clàssiques ja, de Baltasar Samper, hem vist una pila de partitures d'altres joves mallorquins, d'un estil molt característic i, de vegades, d'un veritable talent. Fa poc temps, Manuel de Falla acceptà el càrrec de director honorari de la Capella, per a donar així una prova esclatant del seu entusiasme per la bella tasca realitzada pels seus joves amics.

Falla, que ha viscut quasi tot un any a pocs quilòmetres de Palma, a fi d'acabar en la tranquillitat de la bella terra mallorquina, sempre amb l'horitzó infinit de la mar davant dels ulls, la seva nova obra, escrita sobre la lletra original, i que contribuirà aviat a una nova glòria de la cultura catalana: *L'Atlàntida*, de Jacint Verdaguer.

OTTO MAYER

Palma de Mallorca, setembre.

Un assaig de la Capella Clàssica, amb el director, Mn. J. M. Thomàs, i el director honorari, Manuel de Falla

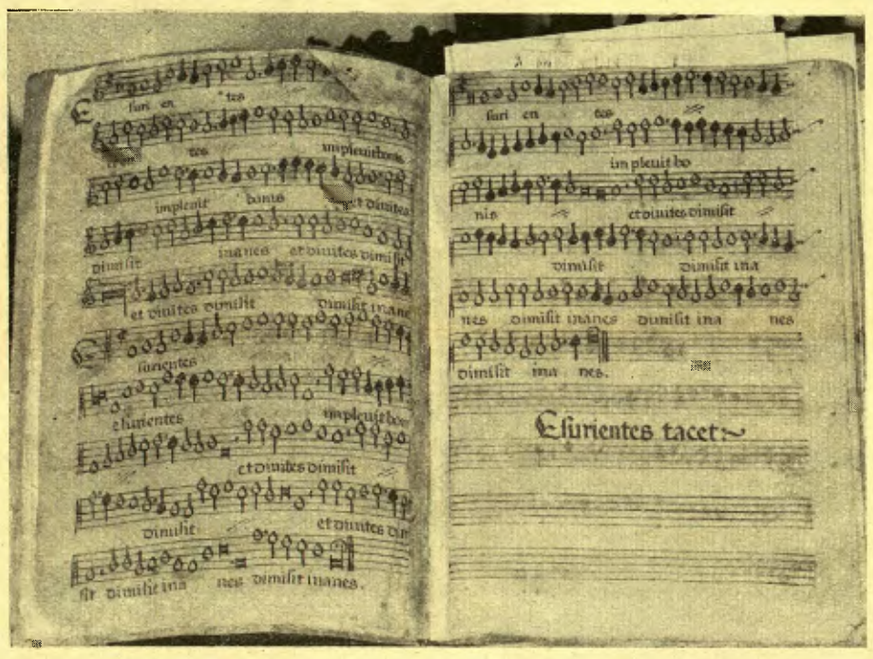

Un dels més rars manuscrits musicals de l'arxiu de la catedral: el «Magnificat» de Pau Villalonga

El cant de la cèlebre «Sibila mallorquina»

La ràdio al dia

Amb la ràdio és possible de seguir de casa estant totes les variants que l'actualitat de cada dia proporciona a totes les activitats de la vida social, i de les quals la política actualment és una de les que més interessa al nostre públic. Les emissores barcelonines serveixen a bastament aquest afany del poble per la política, bé amb els noticiaris, esmerçats amb una prodigalitat de la qual la premsa s'ha de ressentir forçosament, bé retransmetent directament les manifestacions verbals o parlaments dels protagonistes de la vida política.

Quant als serveis d'informació, hom hauria de procurar que, de la mateixa manera que es fa a tot Europa, siguin el més concrets i clars possibles. Una emissora pot i ha de servir notícies, però no té per què opinar sobre elles, i enlloc com ací fóra de desitjar l'exactitud de la imatge del mirall que ha de reflectir sense posar res de la seva banda. La ràdio ens ha de portar el coneixement dels fets, però desproveïts sempre de l'acompanyament detallista i anecdotari, puix això ja és missió de la premsa. Per la mateixa raó que es fan difícils els diaris d'informació sense opinió pròpia, puix necessàriament han d'estar informats per la posició dels seus directors, s'ha de procurar, pel contrari, que la ràdio deixi d'ocupar-se dels fets des d'un punt de vista personal. La realitat ha d'arribar al radioient sempre objectiva i és a ell a qui pertany la tasca d'opinar i relacionar els fets de què la ràdio li dóna coneixement, amb les seves conviccions personals, sense la intervenció del mitjà transmissor. Unicament hi ha una certa raó per al comentari i és quan es tracti d'afers de marcat caràcter general, i malgrat tot, sempre en aquest cas la tendència hauria de tenir una oficiositat gairebé autoritària, i d'altra part preveure sempre l'eclecticisme de l'auditori, que mai no ha de poder endevinar el color polític dels dirigents de l'emissora.

Tot això, però, de les orientacions de les emissions s'ha de relacionar forçosament amb la qüestió de la propietat de l'emissora, i per molt que ens estenguéssim en aquest comentari, ens trobarem sempre que si la ràdio no té vida pròpia o ha de servir als interessos dels propietaris de les emissores, la independència de criteri que demanem serà difícil de trobar, car en aquest cas és molt demanar que els dirigents de les emissores prescindeixin de l'orientació necessària per a sostenir-se, i fins ara al nostre país no hi ha hagut més remei que anar fent la viu-viu amb qui té el poder.

Quant a les retransmissions dels parlaments dels mateixos polítics, mai no ens cansarem de demanar el màxim esforç als oradors per a preveure la diferència en l'efecte del seu discurs davant les multituds que el veuen i l'escolten i el que suposa oir només les seves paraules per la ràdio; d'ésser així, els radioients s'estalviarien molts parlaments que poden tenir fins un efecte contraproduent per als ideals que vol defensar el que parla. Aquests dies hem pogut escoltar dues allocucions fetes per M. Doumergue tractant no menys que d'una reforma constitucional, tema que necessàriament ha de semblar àrid a la generalitat dels radioients, i per això era de celebrar el to amical i de franca conversa que per a la millor persuasió emprava el president francès. Les grans figures retòriques, les actituds i crits llençats a la multitud, es desfiguren a través de la ràdio i produeixen l'ensopiment, que obliga en moltes ocasions a la desconnexió de l'aparell, per aquest motiu o bé per la disparitat de criteri amb el que escolta. L'orador, és clar, ha de servir al públic que té al seu davant, però també ha de comptar, si el vol conservar com a auditori, aquell que ell no veu ni el veu a ell, però l'escolta, en el qual es trobaran segurament els que no comparteixen les seves idees, i per això precisament l'oratòria radiada té les seves exigències que només pot satisfer a bastament l'orador que parla tenint en compte els que són darrera del micròfon.

J. G.

Acadèmia Farga
Rambla Catalunya, 114. - Telèfon 75163
Piano - Violí - Cello - Solfeig - Cant
Composició - Guitarra - Arpa
Mandolina, etc.
Sessions d'estudis i concert pel conjunt Instrumental MUSICA PRO AMORE ARTIS

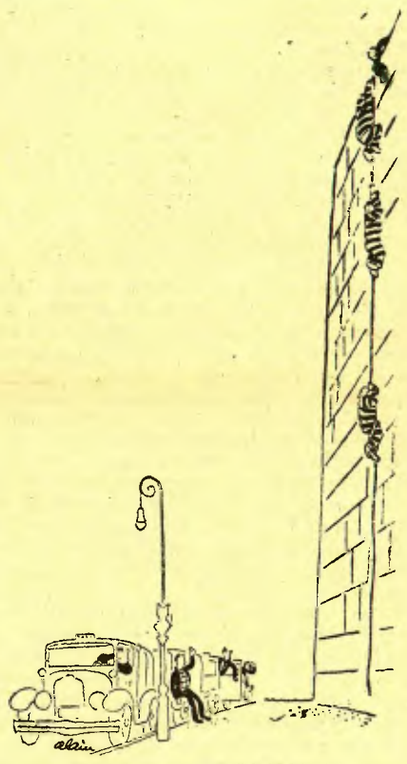

PRESO AMERICANA (*)

—Taxi?

(*The New Yorker*)

(*) O barcelonina — *N. de la R.*

ACADEMIA MARSHALL
Rbla. Catalunya, 106, pral. Telèfon 72726
PIANO I VIOLI — VIOLONCEL
CLASSES ESPECIALS — DE VIOLA TENOR PARRAMON
Solfeig - Teoria - Harmonia
HISTORIA - ESTETICA I FORMES MUSICALS
Conferències sobre la Història del Piano, per Otto Mayer
Declamació Catalana i Castellana
CURSOS D'ANGLES I FRANCES
Obertura de Curs, dia 1 d'octubre :-: Queda oberta la matrícula d'11 a 1 i de 5 a 8

—Que ja has acabat de jugar amb el papà?

—Sí; ara toca el torn a la cambrera.

(*Marianne*, París)

XOCOLATA
Amatller
LA MES ALTA QUALITAT

—La meva dona és molt tocada i posada. No pot comprar res sense veure-ho.

—Doncs la meva no pot veure res sense comprar-ho.

(*Lustige Kölner Zeitung*, Colònia)

IMPRESOS COSTA
Nou de la Rambla, 45
BARCELONA